

Skandal v suhaški mornarici postaja vedno večji

Prohibični gonjači zdaj lovijo
prohibične gonjače: bojne
ladje obrežne straže! Šest la-
dij preiskanih. Pijani pomor-
ščaki pred vojnim sodiščem

New London, Conn. — Po-
morarka prohibična straža je
zdaj zaposlena z lovom na svoje
bojne ladje in vojno sodiše bo
imelo obilo posla s častniki in
pomorščaki, ki so zadnji teden
proslavili zmage nad butlegarji
z velikimi pljanskimi orgijami.

Dne 29. decembra je obrežna
straža zajela tihotapko ladjico
"Flor del Mar" in jo privlekla v
tukajšnji pristan. Straža je u-
bila tri moške na ladji, pred-
no se je tihotapko močito po-
dalo. Plen je bil velik. Ladjica
je bila polna steklenic z žganjem.
Par dni kasneje je prišla vest,
da so tatovi odnesli veliko zalo-
go zaplenjenega žganja. Isto-
časno je bilo aretiranih šest po-
morščakov, ki so se prepeali na
plesišti v New Londonu; bili so
pijani. Kmalu je bilo odkrito,
da je vedno več močvirja prohi-
bične flote "hidane volje".

Preiskava je v nedeljo dogna-
la, da je ukraden žganje iz ti-
hotapske ladje odromala na bo-
jne ladje obrežne straže. Pre-
iskali so pet rušilcev in našli pi-
jačo. Šesti rušilec, ki je bil v
"službi" na morju, je tudi na pi-
ki, zlasti ker se je precej časa
zamudil. Končno je prišlo po-
velje, da morajo biti vsi rušilci
preiskani. Doslej je obtoženih
23 pomorščakov, da so odšli
in skрили žganje; koliko je bilo
pijanih v službi, še ni znano.

Providence, R. I. — Večja
množica, ki si je v nedeljo ogleda-
la zaplenjeno butlegarsko lad-
jo v tukajšnji luki, je imela do-
sti zabave. Pri ladji na pomolu
je stal stražnik, ki pa ni stal na
čvrstih nogah. Zibal se je ne-
prestan in vsak čas je telebnil
na tla ter se pobral z veliko te-
žavo. V žepu so mu rokljale
črepinje stekla in od njega je
kapala žgana tekočina. Ko so
se ljudje počeno smejali, je
stražnik potegnil dva revolverja
in kričal, da so prišli tatovi,
ki hočejo vzeti zaklad, ki ga on
čuva ...

Velik mraz v Jugoslaviji

Silna zima povzročila smrt
12 oseb

Belgrad, 6. jan. — Val silnega
mraza je to zimo spet obiskal
Jugoslavijo. Dvanajst oseb je
zmrznilo v raznih krajih dežele
in trpljenje ljudstva je zelo ve-
liko. V nekaterih krajih je tem-
peratura padla na 38 stopinj
pod ničlo.

Velika prosperiteta prihaja v Panamo

New York. — Neka newyor-
ška družba je dobila od vlade v
Panami koncesijo za igranje za
denar za 75 let. Ben Grey, pre-
sednik družbe, je povedal, da je
bila pogodba ratificirana zadnji
petek. Na temelju pogodbe bo-
do Američani začeli prihodno
spomlad graditi nov Monte Carlo
v Panama Cityju. Stavba, ki
uključuje kazino, hotel in dru-
ga poslopja, bo stala dva mili-
jona dolarjev.

Smrt delavskega voditelja

Vancouver, Kanada. — E. T.
Kingsley, pionir v delavskem
gibanju v državah ob pacifični
obali, je te dni umrl v starosti
72 let. Pred leti je bil izdajatelj
in urednik "Western Clariona",
soc. lista, in voditelj soc. stranke
v Kanadi. V radikalnih krogi-
h je bil dobro poznan.

Gozdarji ne poznajo prosperitete

Mezde so nizke in stanovanjske
razmere so neznane

Ironwood, Mich. — (F. P.) —
V času, ko predsednik Hoover
apelira na industrijske mogotce,
naj ohranijo prosperiteto, lesni
baroni v državah Michigan, Wis-
consin in Minnesoti brezobzirno
znižujejo mezde gozdarjskim
delavcem.

V gozdarjskih kempah Hines
Lumber Co. v Wisconsinu je me-
sečni zaslužek gozdarjev \$35 na
mesec. Družba obljublja, da bo
še to miserno mezdo znižala na
\$30 v januarju. International
Lumber Co., ki ima svoje gozdo-
ve v Minnesoti, je že reducirala
mezo na \$30 in \$25. Gozdarji
dobivajo poleg te mezde prosto
hrano in stanovanje, prisiljeni
pa so plačevati zdravstva in bol-
niško gostrežbo v slučaju bolezni.

V Michiganu je nekoliko bo-
lje v tem oziru. Gozdarji preje-
majo še staro mezdo od \$40 do
\$50 na mesec. Hrana, ki jo do-
bivajo, je neuporabna in stanovan-
jske razmere so neznane. Goz-
darji živijo v lesenih barakah, ki
so polne razne golazni in mrčesa.

Zraven tega vlada tudi velika
brezposelnost in ena tretjina
gozdarjev je brez dela. Trume
delavcev iz mest prihajajo v
gozdne kempe pričakujoč, da do-
be delo. Ležati morajo na tleh,
ker ni postelj za vse. Le malo-
kdo je tako "arečen," da ga druž-
ba upoši, drugi pa se morajo
vračati nazaj v mesta, odkoder
so prišli in na ta način poma-
gajo večati armado brezposelnih
v industrijskih centrih.

Velika brezposelnost v St. Louisu

Livarski in avni delavci so naj-
bolj prizadeti radi industri-
ske depresije

St. Louis, Mo. — (F. P.) — Nad
dva tisoč delavskih družin je bi-
lo v prazniških prisljenih apeli-
rati na organizirano dobrodel-
nost za pomoč. Zgodovina mesta
ne pozna slučajev, da bi bilo toli-
ko število družin izročeno bedi
in pomanjkanju.

To dejstvo je odkrila St. Louis
Provident asociacija, ki je neka-
ka oaskrovalna in dobrodelna
družba za brezposelne delavce. V
svojem poročilu pravi, da je za
depresijo v prvi vrsti odgovor-
na brezposelnost, ki je postala
posebno akutna v zimskih mese-
cih.

Največja brezposelnost je za-
vladala v livarnah in avtnih to-
varnah. Ta podjetja so pričela
metati delavce na cesto na de-
bela. Najbolj so prizadeti delav-
ci, ki so prekoračili 40 let. Teh
ne marajo sprejeti na delo ni-
kjer, kajti tovarnarji imajo ve-
liko mladih moči na razpolago.
60 centov od vsakega dolarja, ki
ga prejmejo dobrodelne organi-
zacije, gre v podporo brezposel-
nim.

Zvočni film in radio udarec za godbenike

Zeneva. — Godbeniki po vsem
svetu so zelo prizadeti radi uva-
janja zvočnih filmov v gledališčih
in radiosoparvov v stanovanju.
V isti miselni položaj so bili vr-
ženi tudi gledališki igralci vseh
novih iznajdb, ki se hitro udo-
mačujejo po mestih in vaseh.

Dva delavca ubita

New York. — Stena nedavno
pogorelega skladišča papirja se
je podrla zadnjo soboto in po-
kopala pet delavcev. Dva sta
bila ubita in trije ranjeni.

Mehika obnovila zvezo z Laredom

San Antonio, Tex. — Me-
hiška vlada je na posredova-
nje državnega tajnika Stim-
sona obnovila konzularne in
trgovske stike z mestom
Laredom na ameriški strani
meje. Mehika je zaprla kon-
zulat in prepovedala Mehika-
nom hoditi čez mejo kupovat
blago v Laredu carine pro-
sto, ko je ondotni ameriški
distriktni pravdnik začel ak-
cijo, da aretirajo bivšega mehi-
škega predsednika Callesa, ki
je potoval zadnji mesec skozi
Laredo domov.

Priprave za važno konferenco

Kljub izjavi francoske vlade, je
upanje, da bo konferenca na-
pravila dobre zaključke v prid
svetovnega mira

Washington, D. C. — Dne 21.
januarja bo angleški kralj od-
pri mornariško konferenco z go-
vorom, ki ga bo lahko slišati na
vseh krajih sveta. V to svrhu so
bodo spojile vse radiododajne
postaje. Ljudstvo raznih naro-
dov bo slišalo besede o miru iz
Londona in za redukcijo bojnih
ladij. To bo nekaj novega pod
soncem, rezultat dogodkov, ki
so se razvili v zadnjih petnajstih
letih.

Dan, ki je odločen za otvori-
tev konferenco, je dobro pred-
znamenje. Je dan, ki je pred
137 leti pomenil konec cesarskim
in kraljevim avtokracijam, ko je
absolutni monarh lahko še iz-
rekel besede: "Jaz sem drža-
va." Dne 24. januarja 1789 je
začelo vrteti v Franciji in re-
zultat je bil, da so se vsem kro-
nam vladarjem Evrope zašibila
kolena. Bilo je prvo odločno in
jasno znamenje, da je na vidiku
nova doba, ki pomeni konec nji-
hovega absolutizma.

Francija je zadnji teden po-
siala noto, ki je bila sprejeta v
Washingtonu in Londonu kaj
hladno, kajti pomenila je, da se
zatvorijo vrata uspešnim poga-
janjem v Londonu. Francija je
namreč izjavila, da se ne strinja
z redukcijo bojnih ladij. Ona je
mnenja, da ne more znižati svo-
je bojne mornarice, dokler se ne
sklene mednarodna pogodba za
svetovni mir. Francija vztraja,
da mora protektirati svoje kolo-
nije v drugih deželah in v to
svrhu potrebuje bojno morna-
rico.

Vlada Združenih držav se o-
greva za izenačenje bojne mor-
narice z Anglijo in obenem želi
odpraviti podmornice. Japonija je
proti odpravi podmornic, a je
za znižanje bojnih križark. Ita-
lija se je izrekla za in proti raz-
nim reformam, da nihče sedaj ne
ve, kaj je pravzaprav njeno sta-
lišče, ker ga vedno spreminja.
Prilika, da se izvrši redukcija
bojnih ladij, je radi teh konflikt-
nih mnenj zelo ugodna in nikdo
ne ve, kakšen bo rezultat poga-
janj v Londonu. Prvo navduše-
nje, ki je nastalo ob času, ko se
je premijer MacDonald mudil na
obisku v Ameriki in je konferen-
ca s predsednikom Hooverjem,
je izhlapelo. Sedaj nikdo ne pričakuje,
da bo bodoča konferen-
ca rešila vso mednarodno vpra-
šanja in zadovoljila vse vlade, a
kljub temu jih je mnogo, ki ve-
rujejo, da bo konferenca uspešna
vsa v tem, da se ukine blazno
oboroževanje na morju in na su-
hem, ki tira države v bankrot.

Zborovanje Macedoncev

Chicago. — Zadnji nedeljo je
zborovala v hotelu La Salle ma-
cedonska organizacija, ki zahteva
neodvisnost Macedonije. A.
Srebrn, tajnik organizacije, je
v svojem govoru priporočal bal-
kansk federacijo, ki mora biti
neodvisna od vseh sil in je na-
povedala velike nemire na Bal-
kanu, ako se bo ljudstvom še
dolgo krtila pravica samood-
ločevanja.

Pridobitev krojaških delavcev

Philadelphia, Pa. — Krojaški
delavci, ki so organizirani v
Cloak Makers uniji, so izvoje-
vali skrajšanje delovnika. Po-
prej so delali 45 ur na teden, se-
daj bodo pa 40. Mezda bo o-
stala stara.

PROFESIONALEN OPTIMIST VIDI VSE ROZNATO

Prosperiteta bo tudi v tekočem
letu 'osrečevala' ameriške pro-
letarce

Washington, D. C. — Francis
I. Jones, generalni direktor zvez-
nega upravnega urada, kate-
remu načeljuje že dvanajst let in
je znan kot nepopoljšljivi opti-
mist, je te dni izdal pamflet o
prospektu zaposlenosti v indu-
strijah in agrikulturi v l. 1930.
Ta možak ima lastnost, ne vidi
slabih strani v industrijskem
življenju, ne vidi brezposelnosti
in ekonomskih polomov; njemu
se zdi vse roznato in tako pro-
kuje, da bo prosperiteta tudi v
bodočem letu osrečevala ameri-
sko ljudstvo.

O prošlem letu pravi, da je za-
tonilo v znamenju največje trgo-
vinske stabilnosti. Zdi se, da so
njemu nepoznani polomi na bor-
zi, ki so pretresli do temelja ekono-
msko strukturo Amerike in
upropastili marsikatero podjet-
je. Vse to je njemu nepoznana
reč, kajti drugače bi ne napove-
daval, da bo tekoče leto še bolj
prosperno kot je bilo prošlo. Iz-
gleda, da se možak ne bo poboljšal
in bo ostal optimist vse svoje
življenje — ali vsaj toliko časa,
dokler bo načeloval zveznemu
upravnemu uradu, čigar na-
loga je, izdajati v javnost ble-
steča poročila, da se s njimi o-
mami ameriško ljudstvo.

Prošlo leto je bilo leto bojev v
industrijskem življenju Ameri-
ke kot malokatero drugo. Na ju-
gu so se vršili dogodki, ki ne u-
pravčujejo izjave o zdravi pod-
lagi ameriške industrije in ekono-
mskega življenja. Tam so
vstali tekstilni delavci, ki so leta
prenašali sušenske razmere in
se uprli. Nikdo ne more prepre-
čiti niti ustavit gibanja tekstil-
nih delavcev, ki so se pričeli za-
vedati svojih pravic. Resnica je,
da so bili delavci poraženi v
mnogih sporih, da so morali tr-
peti nasilja radi krivične justic-
e, da so bili žrtve od podjetni-
kov nahujskane drhali — ali vse
te ovire, ki so jim bile stavlje-
ne na pot, ne morejo ustaviti poho-
da k osvoboditvi. Plaz se je u-
trgal in ni je ale, ki bi ga usta-
vila.

Samo nekaj malega vznemir-
ja profesionalnega optimista. To
so delavci, ki so prekoračili sta-
rost 45 let. Jones prizna, da je za
te delavce malo prilike, da bi u-
živali blaginjo prosperitete,
ker jih industrijski podjetniki
neusmiljeno mečejo na cesto. In
to je tudi vse, kar je na lepi silki
črnege. Morda je ta zadnja no-
la v Jonesovem optimističnem
poročilu nekoliko grenka za a-
meriške delavce, ki so se izgarali
v industrijah, ampak ameriško
delavstvo je že večkrat pokazalo,
da se ne briga za take malenkost-
ni. Jones to prav dobro ve, zato
mu pa od leta do leta piska na
veselo piščal.

Zrakoplovstvo v Rusiji

New York. — P. I. Baranov,
načelnik avijatične službe v so-
vjetski uniji, ki se sedaj mudil
v Ameriki, je dejal častnikar-
skim poročevalcem, da se zrako-
plovstvo zelo hitro razvija v
Rusiji. Ako bo šlo tako naprej,
bo do leta 1933. število zračnih
šert v Rusiji naraslo na 33,000
milj.

V kratkem bo odprta nova
zračna linija, ki bo spojila Mo-
skvo s Takentom v centralni
Aziji in Kabarovskim v vzhodni
Sibiriji.

Pridobitev krojaških delavcev

Philadelphia, Pa. — Krojaški
delavci, ki so organizirani v
Cloak Makers uniji, so izvoje-
vali skrajšanje delovnika. Po-
prej so delali 45 ur na teden, se-
daj bodo pa 40. Mezda bo o-
stala stara.

Bostonski cenzorji so se pokavšali

Boston, Mass. — Voditelj
famozne organizacije "Watch
and Ward Society", ki se je
sama postavila čuvajem jav-
ne morale in že dolgo vrsto
let vodi križarsko vojno proti
knjigam in dramam, so si v
laseh. Pred kratkem je re-
signiral škof Lawrence, ki je
bil podpredsednik, in njemu
je sledil prof. Julian L. Cool-
idge s harvardskega učilišča,
ki je bil eden direktorjev.
Zadnjo soboto je pa dr. David
D. Scannell, prominentni bo-
stonski kirurg, tudi obrnil
hrbet organizaciji. V cen-
zurski organizaciji mora biti
nekaj jako gnilega.

Življenja rudarjev so pesni

V mesecu novembru je bilo ubitih
178 rudarjev

Washington, D. C. — Iz poro-
čila zveznega rudarskega
departamenta je razvidno, da
so nesreče v rudnikih zahtevale
v mesecu novembru 178 rudar-
skih življenj. To število nesreč
je bilo sestavljeno iz poročil, ki
so jih rudarskemu departamentu
poslali državni jamaki inspek-
torji. V enajstih mesecih pro-
šlega leta je bilo ubitih 1917 ru-
darjev.

Seznam novembrskih smrtnih
nesreč vključuje 131 rudar-
jev na polju mehkega premoga
in 47 na antracitem polju.
V novembru ni bilo večjih
eksplozij v rudnikih, to je raz-
strebl in nesreč, ki bi zahtevale
več kot pet rudarskih življenj.
V tem oziru je dosegel rekord
mesec oktober, ko se je v rudni-
kih pripetilo pet velikih eksplo-
zij, v katerih je izgubilo življe-
nje 83 rudarjev.

Preiskava je skore v vseh
slučajih doglala, da so bile za
nesreče v rudnikih odgovorne
nezadostne varnostne naprave in
zanemarjenost.

Problemi reparacij

Mala entente in Ogrska v ostrem
konfliktu

Haag, 6. jan. — Reparacijska
konferenca v Haagu postaja se-
lo burna. Avstrijski premijer
Schober in ogrski premijer,
grof Bethlen, zahtevata, da se
znižajo reparacije, ki jih Av-
strija in Ogrska plačujeta za
veznikom. Schober hoče, da se
vzamejo v račun habsburška
posestva, ki sta jih zaplenili Če-
hoslovakija in Jugoslavija. Grof
Bethlen je dejal večkrat, da O-
grska ne more plačevati več kot
10 milijonov zlatih frankov let-
no, kajti Čehoslovaki, Jugoslo-
vani in Rumunji so si vzeli 72
odstotkov teritorija in državna
posestva v vrednosti tri in pol
milijarde zlatih frankov.

Delegatje male entente so od-
ločno proti temu, da se znižajo
plačila Avstrije in Ogrske ali
da pridejo v poštev zaplenjena
posestva Habsburžanov. Itali-
ja podpira Ogrsko, Francija pa
malo entente.

Francozi so tudi sprožili vpra-
šanje, kaj bo, če pride v Nemci-
ji radikalna vlada na krmilo, ki
zavrže Youngov reparacijski na-
črt. Kako bodo potem tirjali
plačila?

Kongresnik obtožen prodajanja služ

Chicago. — Kongresnik Stan-
ley H. Kunz, bivši alderman, je
bil te dni obtožen, da je svojo
mu rojaku Trokowskemu —
Kunz je Poljak — prodal poli-
cijsko službo za \$400. Kunz se
izgovarja, da mu je dotičnik po-
sodil omenjeno vsoto. Z njim
vred je obtožen tudi njegov sin
Stanley Jr. Afera se zdaj pere
pred velepoto.

Rubio izjavlja, da bo varoval delavske pravice

Obljubil je, da bo sledil smerni-
cam, ki so jih začrtali njegovi
predniki, ki so stali na čelu re-
publike

Washington, D. C. — Novoiz-
voljeni predsednik Mehike Pas-
cual Ortiz Rubio je izjavil, da
bo sledil američnim v narodni
politiki, ki sta jih začrtala nje-
gova prednika Calles in Gil. Čas-
niški poročevalcem je dejal, da
bo nadaljeval a forsiranjem za-
konov za varstvo delavcev v in-
dustrijah v istem duhu, kot sta
jih izvajala Calles in Gil. Ako
se bodo nekatere regulacije o-
menjenih zakonov izkazale, da
so neuporabne in potrebujejo
modifikacije, bo vpiljal na kon-
gres, da jih modifira. Glede
distribucije zemlje v poselelskih
krajih bo gledal, da ne bodo o-
škodovani farmarji, in vlada bo
akrabela, da bodo dobili potrebni
kredit za nabavo strojev in dru-
gih potrebščin, ki se rabijo v po-
ljedstvu. Zakoni v prilog far-
marjem se bodo izvajali alično
kot zakoni v korist delavstva, ki
je uposleno v industrijah. Uči-
nek, ki so ga prinesle dosedanje
reforme v tem oziru, je bil jako
blagodejen.

Manuel C. Tellez, mehiški po-
slanik v Washingtonu, je dodal
k Rubiovega poročilu razvese-
ljivo sliko o napredku, ki je bil
dosežen v Mehiki po sadnji re-
voluciji.

Mezde mehiških delavcev so
se od l. 1910 v mnogih industri-
jah zvišale za 300 odstotkov in
gospodarski položaj farmarjev
se je tudi izboljšal. V
glavnem mestu države se je de-
lavcem izboljšal dnevni zaslužek
od 75c do \$1.50.

Pojedelaki delavci so pred leti
prejemali od 18 do 25 centov na
dan in delati so morali dolgo u-
re; sedaj dobivajo od 75 centov
do enega dolarja in delovne ure
so se skrajšale. Prej so morali
delavci kupovati potrebščine v
trgovinah, ki so jih lastovali nji-
hovi delodajalci, a ta navada je
sedaj odpravljena in delavci ku-
pujejo svoje potrebščine, kjer-
koli se jim nudijo nižje cene.

Določbe v konstituciji za us-
tanoitev ljudskih šol v pose-
lelskih krajih so se izkazale ja-
ko praktične in dosežen je bil
velik napredek v tem oziru.

Da so v Mehiki nastale dru-
gačne razmere kot so bile pred
leti, je razvidno iz dejstva, da
so delavci in farmarji bolje ob-
ložen in ni več videti bosih in
rastrganih ljudi iz siromašnih
slojev po vseh in mestnih uli-
ciah, ki je bil pred časem nava-
den pripor, ki se je nudil tuje-
rodeu, ko je prišel v deželo.

Za ljudsko izobrazbo in zaba-
vo se je mnogo storilo. Edina za-
bava je bila pred leti bikoborba.
V tem se je mnogo predrugačilo.
V vseh večjih mestih so ljudstvu
na razpolago veliki in krásni
parki, igrišča za otroke in uvede-
le so se snane ameriške igre na
prostem kot football, baseball in
druge.

Rubio je bolj konservativen
kot je bil na primer Calles, toda
pričakuje se, da bo imel slednji
še vedno velik vpliv na vladno
administracijo. Ameriško or-
ganizirano delavstvo nima nobene-
ga vzroka, da bi dvomilo v iskre-
nost izjav, ki jih je Rubio podal
njegovim voditeljem kakor tudi
častnikarskim poročevalcem in
jih sprejemajo z dobro voljo, da
bo mehiško delavstvo pod novo
administracijo napredovalo tudi
v bodoče v istem tempu kot v
letih, ko je bil na čelu predsednik
Calles, kateri ima največje za-
sluge za uveljavljanje važnih za-
konov v korist delavstva in far-
marjev.

Delavci izgubljajo hile

Birmingham, Ala. — V tem
mestu bo prodanih nad tisoč hiš
radi neplačane davka. Veči-
na prizadetih so delavci.

Ameriška in sovjetska diplomacija

Ameriški diplomat dobil vizo od
sovjetske vlade za svobodno
prehod Rusije

Washington, D. C. — (F. P.)
Charles J. Hart, ki je bil imeno-
van zastopnikom ameriške vlade
v Persiji, je dobil vizo od sovjets-
ke vlade za prehod Rusije. Hart
je odpotoval na svoje mesto v
spremstvu družine in baš radi
nje je zaprosil sovjetsko vlado za
vizo, ker je bila pot čez Rusijo
najprimernejša. On je bil prvi
ameriški diplomat, ki je uradno
prosil za dovoljenje za prehod
Rusije, odkar je dežela prišla pod
vlado boljševikov. Morda Hart
bi ne bil storil tega, da ni poto-
vanje v simakem času čez gorov-
ja ob mejah zapadne Persije ne-
prijetno in nevarno.

Sovjetska vlada je a tem ak-
tom pokazala svojo dobro voljo.
Boris E. Skvirski, ki je neurad-
ni zastopnik sovjetske vlade v
Washingtonu, je izjavljal svo-
stvar, da je Hart dobil dovolje-
nje za prehod Rusije, ko se je
slednji mudil v Parizu.

Nekaj sardončno smešnega
je v tem incidentu, ako se spom-
nimo na postopanje bivšega a-
meriškega državnega tajnika
Kellogga, ki je odklonil dovolje-
nje za prehod Združenih držav
je za prehod Zdrženih držav
Kolontajevi, sovjetski zastop-
nici v Mehiki. Državni depart-
ment je v vseh slučajih odklo-
nil stike z zastopniki sovjetske
vlade in jim ni dovolil vstopa
v Združene države, akoprav bi
bil prihod povsepil trgovske od-
noske—posebno v avtomobilski
industriji — in bi to bilo le v ko-
rist ameriški trgovini.

Ko se je v javnosti izvedelo o
Hartovem slučaju, da se mudil v
Rusiji z uradnim dovoljenjem,
ni državni departament podal no-
bene izjave, da se je zadeva izvr-
šila neuradno in brez njegove
vednosti. Vsa stvar je imela u-
radni značaj in tega ni skušal
rjhe prikriti.

Delavsko učilišče aktivno v kampanji

Dijaki bodo sodelovali pri orga-
nizatorijem delu v južnih
državah

Mena, Ark. — (F. P.) —
Commonwealth Workers College
je poslal dva svoja zastopnika
na letno konvencijo državne de-
lavske federacije, ki se je ne-
davno vršila. Za ta posel sta
bila izbrana direktor kolegija
William E. Zeuch in Raymond
Koch in sta reprezentirala lo-
kalno učiteljsko organizacijo.

Zeuch je bil imenovan članom
posebnega organizator

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASNIK SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naslovništvo: na Zdravstveno drlavo (levo Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago in Cleveland \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na inostranstvo \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. — Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts will not be returned.

Molimo za vas, kar ima slika s listom:

PROSVETA

2857-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v objavi, na primer (Dec. 31-29), poleg vsakega besedila na molimo pomeni, da vam je s tem časopisom poslano besedilo. Prosimo za preverjanje, da se vam list ne pošlje.

Čikaška naselbina

Na Silvestrov večer so bile tri slovenske veselice v Chicagu in poročila o vseh treh so najboljše, kar se udeležbe tiče. Vse tri dvorane so bile polne, da bolj polne niso moge biti.

To dokazuje, da je slovenska naselbina v Chicagu že tako narasla, da lahko napolni tri dvorane in še jih lahko nekaj tisoč ostane doma. Zadnja leta je bilo veliko naseljevanje v Chicagu. Mnogo rudarskih družin je prišlo iz južnega Illinoisa, Indiane in Kansasa; druge družine so prišle iz Minnesote in Michigana. Obenem je zrastle mlajša generacija. Na veseliceh je skoro več mladine kot starih; mladina je monopolizirala plesni pod in odrinila stare v kote, kjer sede in opazujejo svoje sinove in hčerke.

Dolgo let se že govori o narodnem domu v čikaški naselbini, o skupni dvorani, ki naj bi bila nekako središče. Čim starejša je ta govorica, čim dalj se vleče tem bolj postaja vsak skupni narodni dom nemogoč. Skupno središče je nemogoče, ker ni geografskega središča. Naselbina je raztresena po vsej zapadni, severni in južni strani ter po predmestjih. Poleg tega je bila naselbina že od vsega začetka razdeljena v dva tabora: svobodnomiselnega in katoliškega, ki le redkokdaj prideta skupaj. Od začetka sta torej dve središču. In zadnje čase se delajo poskusi, da bi imeli še tretjega. Ta dejstva se slabo ujemajo s kampanjami za skupni dom.

Naselbina je prerasla vse stare idealne zamisli. Razmere so drugačne in preko teh ne moremo iti. Namesto k skupnemu centru gre razvoj v več smeri. Ako bo česa treba, bodo kmalu tri dvorane.

Delavsko bankirstvo

Ako je kaj zanimivega v ameriškem strokovnjakem gibanju v pravkar zaključenem desetletju, so delavske banke. Poročilo z naslovom "The Labor Banking Movement in the United States," ki je izšlo te dni, nam pripoveduje, da se je bankirstvo delavskih uni začelo razvijati leta 1920 in do leta 1926 je bilo ustanovljenih 39 bank s skupnim premoženjem 125 milijonov dolarjev. V kasnejših treh letih je število bank padlo na 22.

To nazadovanje dokazuje, da vsi delavski voditelji še niso dobri bankirji. Banka je kapitalistična ustanova, ki se mora upravljati po kapitalističnih pravilih, ako ni zadržno podjetje. Največji bankir je Bratovščina železniških strojev, ki je razvila petnajst bank in poleg tega razna borzna spekulativna podjetja ter zavarovalniške družbe. Nekaj teh je propadlo. Bolj so se obnesle banke krojaške unije, ki so uvedle za svoje člane sistem posojevanja "na značaj," delitev dobička z vlagatelji in omejitve dividend.

Skratka, pokazalo se je, da golo posnemanje kapitalističnih denarnih zavodov se ni obneslo. Banka, ki hoče biti res delavsko podjetje, mora imeti poleg zdravega gospodarskega temelja tudi nekaj demokratičnega in socialnega elementa v sebi. To se pravi, da mora član unije imeti od svoje banke več koristi kot pa od vsake druge. Edino v tem je uspeh mogoč.

Profesor James Mackaye je prišel s novo teorijo o vseirju. Einstein se naj gre soliti, pravi Mackaye. Njegova teorija je, da vseirje poseduje v sebi radiacijo (izžarevajočo snov), ki prodira povsod. Eter, ki ga je Einstein zavrgel, napolnjuje ves prostor in je dinamičen, ne stoji mirno.

Einsteina razume samo sedem ljudi na svetu. Profesorja Mackayja bo razumelo nekoliko več ljudi. Niti prvi ne drugi ne zahteva od tebe, dragi čitatelj, da mu moraš verjeti, ako ne, češ vao večnost cvrti se v peku...

Pravilno je, da se vsako okopije v soboto zvečer. Ni pa treba radi tega zahtevati, da bo angel v nedeljo zjutraj.

Filozofija starega Zmuka: Dekleta so danes liberalnejša, a zaradi tega še niso alaba. Mogoče je krivo to, ker imajo v moderni obleki premalo buck. Nekaj jih mora praskati.

Blagor ubogim na duhu, ki ničesar ne zasnošajo...

Glasovi iz naselbin

Razne vesti

Park Hill, Pa. — Dne 1. jan. sem čital v lokalnem časopisu o žalostnem položaju, v katerem je umrl William Wells, črnc, star okoli 65 let, ki je živel na mali farmi, kakih osem milj od tukaj. Stanoval je sam v mali koči. Imel je hlev, eno kravo, mulo in nekaj perotine in lovkega psa. Prijateljev in sorodnikov nima. Živel je sam zase kot puščavnik. Obdeloval je malo farmo in skrbel za živino. Če si je prihranil novčič, ga je pesel na banko. Živali so ga morale gotovo rade imeti, ker skoraj vse se poginile, ko so ga našli mrtvega. Ker se je sosedom čudno zdelo, ko ga niso videli več časa, so šli pogledat. Dobili so ga mrtvega na postelji v koči. Žraven je ležal zvesti prijatelj in čuvaj, tudi mrtve, njegov lovski pes. Živali bi si lahko pomagale, saj so bila vrata v kočjo odprta, ali radi zvestobe do gospodarja je poginil kot dober in zvest čuvaj.

Sodi se, da je bil črnc mrtve kakih deset dni predno, so ga dobili. Umrl je za pljučnico. Perotina je tudi vsa poginila radi pomankanja, mule se je v hlevu strgala in je zgrdelala kot star okostnjak, ko je hodila okoli kočice. Ko so prišli ljudje v hlev, so videli tudi žalosten prizor. Krava, ki je bila privezana, je gledala pol blazno, pol grozeče, zraven nje pa telček — ki je tudi poginil.

Truplo črnca so oddali bližnjemu pogrebniku, da počaka, ako je kje kak sorodnik ali prijatelj, da bi ga želel.

Ta žalosten prizor se je zavrtil v božičnem času. Mi smo si pa voščili veselo božično praznike in peli "hospoda Bogu na vsehah!"

V tej okolici se sedaj precej dobro dela, posebno še kar se tiče premogajev — meza je v večini po 1917 lestvici — v nekaterih rovih malo manj, v drugih zopet morda malo več, a na splošno je meza raje malo nižja. Zasluzki se na splošno od \$50 naprej. Je odvisno od prostora in pa delavca. Zadnje čase se črnci govorica, da se bodo premožnejši skušali ponovno organizirati. Sedaj nimamo nikake organizacije. Če je kje, je brezmočna. Koliko je resnice na celi stvari, bo pokazala bodočnost in pa položaj, v katerem se bo nahajala premogarska industrija. To sezono imamo obilo zabav in plesov v tej okolici. Zdi se mi, da so tudi bolj živahne kot kdaj prej. Varok je menda naša mladina, ker je plesaljšna, stari pa imamo malo več časa in manj skrbi kot prej leta.

Društvo "Danica" št. 44 priredi plesno veselico dne 18. jan. v svojih prostorih na Franklinu. Začetek ob sedmi uri zvečer. Plesaljšnim je zagotovljena dobra godba v muzikantih Korelitz-Korbar. Vstopnina bo 25c na osebo. Društvo je tudi sklenilo, da se povsila aenest za 5c na člana v pokritje društvenih stroškov. Člani Danice so dosedaj plačevali le direktna vplačila za jedoto, nič pa za društvene potrebe.

Dne 1. marca priredi soc. klub svojo zabavo na Franklinu. Ker bo to menda zadnja zabava v tej sezoni, je pričakovati obile udeležbe.

Frank Podboy.

Novoletna zabava

Pueblo, Colo. — Na silvestrov večer je priredilo slovensko namostojno društvo "Pomoč" — številke menda ne rabi nič — svojo prvo veselico v dvorani društva Orel. Tako velike udeležbe ni bilo še pri nobeni prireditvi v naši naselbini. Manjkalo ni nobene duše, razen Orlove. Če bi bil še on prišel — mož je precej napihnjen — potem pa: "Adijo baraki!" — našli bi se bili natančno na drugi strani naše zemeljske oble. Zvonko Novak, kateri je bil na čelu vseh ceremonij, bi nam bil pa pritrkal na našem zadnjem potu. Dober svet bi bil, da kadar hoče kako društvo ali klub imeti zagotovljen uspeh pri veseliceh, naj najame Zvonka za par desetakov, da bo zbral ljudi skupaj; plačalo bi se. Potem bo pa res treba zidati Narodni dom v Pueblu in to na trdnih tleh.

Na programu je bil ples in druga zabava z "Alegorijo starega in novega leta". Večina izmed nas ni nikdar slišala, kaj je "Alegorija". Torej je naša želja, da smo hvaležni Zvonku, ker je prišel odreševati v Pueblu naše nevedne duše. Zvonko je advokat, zato seveda ni imel časa prinesiti kostumov za "Alegorijo" poprej v dvorano; ampak prinesel so jih slovesno po stopnicah, tesno za njimi Zvonko z vsem dostojanstvom. Odnegli so jih za oder v navzočnosti zbranega občinstva.

Za začetek je pozdravil Louis Korošec vse navzoče v imenu društva. Nato je sledil ples, pri katerem je igrala res dobra godba. Prišlo smo imeli videti med orkestrom Johna Russa, izvrstnega slovenskega godbenika, katerega že nismo videli leta. Da je društvu zagotovljen obstanek, se lahko sodi po tem, kako so znali člani med plesom izrabiti vsako priliko, da je prišel denar v blagajno. Lahko si jih društva vzamejo za vzglad.

V svojem "Glasilu" je Zvonko že naznanil tri tedne nazaj, da bo "Alegorija" nekaj take imenitnega, da kaj takega nismo še imeli v Pueblu. Nismo dvomili, ampak držali smo se pregovora: "Prej vidi, potem sodi." Vloga "Starega leta" je igral oziroma deklamiral Frank Pechnik. Priznati se mu mora, da je bilo vse — nastop, maska in deklamiranje — izvrstno. Meseci jo niso zadeli tako dobro. Krivo je bilo menda temu tudi to, ker je bilo radi prevelike množice preveč nemira v dvorani. Njihovi plašči bi morali biti daljši, da bi se občinstvo lahko zivilo, da predstavljajo nekaj resnega in poslušalo, kaj govorijo, ne pa smejalo se, njihovi oblekam. Najboljši nastop med njimi je imel Louis Korošec, drugi so gestikulirali vsi jednako, kar je napravilo neprijeten vtis. Mala Kaerija Novakova v vlogi "Novega leta" je izvrstila svojo, čeprav majhno vlogo, nadvse pričakovano dobro. Sliko je precej pokvarilo, ker se je Zvonko — kot režiser — prikazoval na odru kot n. pr. pri vajah; polovica ga je vedno gledala izza kuliso, papir pa, ki ga je držal v rokah, je bil viden po vsej dvorani. Naši fantje od "Presejane" so v pozdrav novemu letu zapeli par pesmi, za kar smo jim bili zelo hvaležni, to je tisti, ki smo poslušali. Drugim je zapelo sapa samo takrat, ko so napeto čakali, kdo dobi dobiček: pralni stroj. Razšli smo se z nado v srečo, da Zvonko drugi pot priredi res nekaj tako imenitnega in lepega, da bomo presenečeni, kajti mi smo razvajeni in nikdar zadovoljni.

Z. V.

Na zapadu se svet

Enneti, Wash. — Tu hočem poročati o izidu vseslovenskega shoda, katerega so sklicala tukajšnja slovenska društva na dan 22. dec. Sestanek se je obnesel nepričakovano dobro. Odzvalo se je 15 slovenskih in hrvatskih društev, en političen klub in en zastopnik za Čehoslovake. Zborovanje je poteklo v najboljšem redu in harmoniji. Ustanovili smo Vseslovensko ameriško zvezo. Pravi temelj tej zvezi pa hočemo dati na prihodnjem zborovanju, ki ga bomo sklicali enkrat v prihodnjem letu. Med tem časom pa naj rojaki agitirajo med sabo kolikor morejo za to prekoristno stvar.

To ne bo kaka podporná organizacija, kakor so druge podobne jednote in zveze; bo le bolj prosvetnega značaja. Torej se prosi vse, ki se količkolj zanimajo za stvar, da se o stvari posvetujejo in pridejo na prihodnji sestanek z dobrimi in koristnimi predlogi in nasveti. Moj namen je, da se bi uvrstilo v naša pravila med drugimi tudi sledeče točke:

Pomagati Slovanom do boljše izobrazbe, jih seznanjati z ameriškimi postavami, jim pomagati pri dobivanju državlanske pravice (papirjev). Pomagati o nim, ki so radi nevednosti kršili postave in bili hudo kaznovani, ker niso imeli sredstev za obrambo. Priročiti na pomoč s kolektivno pomočjo onim, ki pridejo v tako nesrečo. To omenjam le mimogrede, da boste lahko o stvari razmišljali, da-li so ti moji nasveti koristni ali ne. Nadležni prireditelji shoda in veselice, da s tem navdušimo one, ki se sramujejo svoje narodnosti, kakor tudi, da privemo boljše našo mladino nase. Zraven pa bodo začeli nas drugi narodi spoznavati in bolj ceniti.

Rojaki, čas je, da bi se Slovani enkrat začeli zavedati in prebujati. Ako bi bili započeli naši očetje slično delo in se organizirali, bi mi lahko zaznamovali večji napredek kot ga zaznamujemo. Slovani smo največji beli narod na svetu. Ali potem drugih prebrianih narodov so nas razcepili in med nas zanesli sovražstvo, tako da so se Slovani začeli sovražiti med seboj. Slovani prihajamo nedvomno vsi iz ene familije, ali skozi dolga sto in tisočletja so se zanesla različna narečja; dandanes skoro ne razumemo eden drugega. Stariji učite svoje otroke svoj jezik, škodovalo jim to ne bo, karisti jim pa lahko.

Koliko potrošijo nekateri ljudje, da se naučijo več jezikov. Vsi otroci pa lahko govorijo, pišejo in čitajo brez vsakih stroškov dva jezika. Le malo prigravarjanje in včasih par minut potoka; to je vse, kar vas stane. Mariv kateri pravi, "Kaj jim more to koristiti?" Bodite uverjeni, da to jim ne bo škodovalo; ko pride otrok v leta, bo pa vam radi te malenkosti hvaležni. Kdor pa hoče kaj več izvedeti, naj se obrne na spodaj podpisane ali pa naj pazi na zapisnik, ki bo priložen v tem listu, ako bo uredništvo hotelo napraviti to uslugo. Končno želim vsem rojakom srečno in veselo novo leto. Matt Petchnik, R. 61, Box 115

Novoletno darilo za matere v Zdrž. državah

Uncle Sam je pripravil izborno novoletno darilo za matere v Združenih državah. To je nova izdaja knjige "Infant Care" (Oskrba otrok), ki jo je izdal U. S. Children's Bureau. Sodelovali so pri sestavi te znamenite knjige za matere najodličnejši specialisti za otroke. Tiskanje knjig je bilo pospešeno, da bo izdaja pripravljena za božične in novoletne praznike.

Novorojenec l. 1930 bo tako deležen koristi najmodernejših odkritij na polju otroške oskrbe.

Nova revidirana izdaja knjige "Infant Care", ki je znana kot najpopularnejša knjiga izmed vseh, ki jih je vlada kdaj izdala, je prva obnovljena izdaja te izborne knjige. Manjši dodatki so bili vključeni v posamejne izdane izvirne knjige, ki je bila prvič tiskana l. 1914, ali odkritja na tem polju tekem zadnjih 14 let so zahtevala obnovljeno izdajo te knjige.

Nova izdaja "Infant Care" je delo ravnateljice oddelka za otroško higijeno, Children's Bureau, Dr. Marthe M. Eliot, in z njo so delovali zdravniški otroškega urada, kakor tudi zastopniki najodličnejših zdravniških organizacij v Ameriki.

Kako obvarovati zdravje deteta, kako ga oblačiti, kopati in hraniti, kako ga privaditi k dobri navadam, kako preprečevati bolezni in nezgode, navodila za spanje, telovadbo, solne kopeli — so predmeti, o katerih naj daje znanstvene poduke v najbolj enostavni obliki, tako da vsaka mati lahko razume.

Ta knjiga se prodaja približno v 500.000 iztiskih na leto in nova izdaja se bo prodajala menda še bolj. Nova izdaja vsebuje mnogo ilustracij. Toliko ona mati, ki živi v mestu, kolikor ona, ki živi daleč na deželi, bo iz te knjige izbrala zlate nauke. Po knjigo "Infant Care" treba pisati na U. S. Children's Bureau, Washington, D. C. — FLIS.

Krvava družinska drama

Salt Lake City, Utah. — 20-letni Delbert Green je v nedeljo ustrelil svojo mlado ženo, njeno mater in očima, ki je bil ob enem njegov stric. Le svoje dete je pustil pri življenju, ki je ležalo zraven matere. Bil je preprič v družini. Morilec je bil prijet.

Vprašanja ljudskega glasu

Meseca aprila bo moral vsak prebivalec Združenih držav odgovoriti na gotova vprašanja federalnih popisovalcev (census enumerators), ki imajo izvršiti ljudsko štetje prebivalstva Združenih držav. Jako važno je radi točnosti statistik, da vsak prebivalec zna, na kaka vprašanja ima odgovoriti, tako da bo pripravljen za odgovorom.

Po dolgi posvetovanjih je poseben odbor določil, kaka vprašanja naj se stavijo posamezniku. Odbor je resno pretehtal važnost raznih drugih vprašanj, ki so jih razne organizacije predlagale. Nekatere take sugestije je odbor sprejel, druge pa odbil. Točno število določenih vprašanj je 24, in ta so:

1. Družinski odnosi napram družinskemu poglavarju, včevič vprašanje, kdo je poglavar v vsaki družini.
2. Da-li je dotičnik lastnik stanovanja ali najemnik.
3. Vrednost hiše, ako je lastnik, odnosno, koliko znaša najemnina.
4. Da-li je radio v hiši (da ali ne?).
5. Da-li družina živi na farmi (da ali ne?).
6. Spol.
7. Barva in pleme.
8. Starost, zadnji rojstni dan.
9. Zakonsko stanje.
10. Starost ob prvi poroki (samo za poročence).
11. Da-li je dotičnik pohajal šolo ali vaučilišče po 1. septembru 1929?
12. Zna-li čitati in pisati (da ali ne?).
13. Rojstni kraj (država).
14. Rojstni kraj očetov (država).
15. Rojstni kraj materin (država).
16. Materinski jezik za one rojene v inozemstvu.
17. Leto prihoda v Združene države (samo za tujerodce).
18. Da-li je dotičnik naturaliziran (samo za tujerodce).
19. Da-li govori angleški (samo za tujerodce).
20. Poklic vsake zaposlene osebe.
21. Industrija, v kateri je zaposlen.
22. Da-li je delodajalec, zaposlenec ali dela za svoj račun.
23. Da-li je zaposlen (za vsako navadno zaposleno osebo, ki je sedaj brez dela, izpolni se posebna tiskovina o nezaposlenosti).
24. Da-li je veteran vojske ali mornarice Združenih držav — katere vojne ali ekspedicije se je udeležil.

Imed najvažnejših novih vprašanj je ono, ki se tiče vrednosti hiše, ako je dotičnik gospodar, oziroma najemnine, ako je najemnik. Na ta način bo mogoče klasificirati družine po gospodarskem stanju odnosno po kupni ali. Taka klasifikacija je jako potrebna za posredne in tvrdke, ki vporablja federalne statistike v svrhu oglaševanja. Odgovori na taka vprašanja bodo služili le za statistične svrhe in poedin odgovori na taka vprašanja ostanejo povsem tajni.

Drugo novo vprašanje je ono, ki zahteva starost ob prvi poroki. Odgovori na to vprašanje bodo služili v dve svrhi. V prvi vrsti se dožene relativna starost ob poroki v raznih gospodarskih in plemenskih skupinah. V drugi vrsti se omogoči tabulacija o važnih podatkih glede velikosti družin.

Vprašanje o radio aparatih poda direkten odgovor, koliko pravzaprav znaša mogoče poslušalstvo radia.

Klasifikacija zaposlencev v industrijah po poklicih oziroma strokah teži po točnosti podatkov o poedinih industrijah. Popisovalci bodo posvetili poseben pažnjo na to vprašanje.

Zenske, ki se bavijo z gospodinjstvom v lastni družini ali vršijo druge domače odgovornosti, bodo navedene kot "home-makers." Ta odgovor bo naveden v rubriki družinskih odnosov in ne v ono zaposlena, tako da ženske, ki so v profesionalnih in drugih poklicih in ki so tudi gospodinjke, morejo biti klasificirane v obeh poslih.

Posebna rubrika o nezaposlenosti bo vsebovala nekoliko (Daje za 2. strani.)

Kako je z vašim srcem?

Denimo: opazili ste, da vam srce ni v redu. Telesni napor, ki vam prej niso nikoli delali težav, vas zdaj ovirajo pri dihanju. Večkrat lovite sapo, kar vam prej ni bilo treba. Nadejate morda opazite, da so vam čevlji zvečer navadno ozki, dočim jih zjutraj obujete z lahkoto. Če poteka vaše vsakdanje življenje mirno, brez posebnih naporov, lahko trajajo taki svarični simptomi več tednov. V tem času je srce nenehoma zelo napeto in čedalje manj sposobno za veliko nalogo krvnega kroga. Nekega dne se prehladi in naslednjega dne so vam noge zatečene, dihanje je naglo in kratko, muči vas bolesten kašelj.

Tako stanje bi pomenilo, da je nastopila prava srčna napaka. Prvo, kar odredi zdravnik, je, da mora bolnik mirovati v postelji. To da koliko jih je, ki ne bi ugovarjali, češ, kdo pa naj leži toliko časa v postelji? Nu, za nekaj dni bodi, več pa nikakor ne. Čim se vrne lažje dihanje in preneha kašelj, bo zopet vse v redu!

Denimo pa takole: Zlomili ste si nogo. Ali ne pomeni to, da je treba nekaj tednov mirno preležati v postelji? "Kajpada," ugovarjate, "če ne bi tega storil, ne bi mogel več hoditi." V resnici pa dve nogi iz mesa in kosti nista ba absolutno potrebni, da lahko hodite. Lahko vam nogo amputirajo in nihče ne bo slahka opazil, da nimate več dveh naravnih nog. In vendar bo vsak zato, da si ohrani tisti del telesa, ki za njega lahko dobi nadomestilo, ostal bolj ali manj voljno cele tedne v postelji.

Tako je z nogo. A kako naj si nabavite drugo srce, a čim naj ga nadomestite?! Če je tako, kakor smo zgoraj opisali, je tudi srce zlomljeno. Ako ga hočemo ozdraviti, mu moramo dati predvsem dobi miru, enako kot zlomljeni nogi. Počitek pomeni srce: manj utripov v minuti, zato pa daljši odmori med utripi, kakaj samo v teh presledkih srce počiva. Nemara ste voljni, ostati toliko časa v postelji, da preneha kašelj, da izginejo oteklina na nogah in da se vrne slast do jedi. Potem pa bi hoteli takoj vstati in se vrniti k delu. Toda — ali se lahko takoj vrnete k običajnim opravkom, če so vam z zlomljene noge odstranili mavce? Ne, tega ne morete in ne smete. Izpočetka se morate gibati zelo počasi in malo.

Zakaj ne priznate srce iste pravice, če vam je zlomljeno in se zdravnik trudi, da ga spravi v prejšnji red? Če bi postopali s srcem vsaj tako kot z zlomljeno nogo, bi si pač prihranili mnogo nadlog in bolečin ter bi podaljšali svoje življenje!...

ČETVERNO GIBANJE NAŠE ZEMLJE

Dr. J. S. Plaskett, direktor zvezdarne v Victoriji, B. C., Kanada, je te dni poročal na zborovanju ameriških znanstvenikov v Des Moinesu, da je po šestih letih opazovanja in kalkuliranja dognal, da se vseirje vrti okoli svoje osi s hitrico 200 milj v sekundi. Plaskett je primeljal vseirje (vsa masa svezd, kar jih vidimo na nebu in še veliko več drugih, ki se vidijo s teleskopom) velikanjski krogi. Tako velika je ta krogla, da en sam obrat traja tri sto milijonov let! Poročevalec je izračunal, da središče vseirja, okrog katerega se suče vsa masa solnc, planetov in drugih teles, se nahaja v smeri konstelacije Sagittarius in je oddaljena od naše zemlje 47.000 svetlobnih let. Svetlobno leto je daljava, ki jo preleti svetloba v enem letu in svetloba leti 186.000 milj v sekundi.

Spričo tega ima naša zemlja četverno gibanje. Prvič se vrti okoli svoje osi s hitrino 28.000 milj na uro; drugič potuje okoli solnc s hitrino 18 milj v sekundi; tretjič potuje s solncem in vsimi ostalimi planeti našega solnčnega vred v desletje še neznanem kraju s hitrino 12 milj v sekundi; četrtič je gori omenjeno gibanje z vseirjem vrt, ki je najslabše od vseh, ako drvi vseirje 200 milj v sekundi kot prvi dr. Plaskett.

Veno Venomer: BESEN PUNTAR KRIČI

BESEN PUNTAR KRIČI

Grešili smo na sebi in še grešimo. Trpeli smo kot obojeni v pekel, a nihče ni besedice ni rekel. A kelih sam ni hotel mimo.

Molče smo in molče še hrepenimo, kdaj človek množice bo mene-tekel despotom, rabljem vsem izrekel. Ne več molče, kričimo in budimo!

Budimo množice, večkrat izdane, budimo množice v brezkončen vod, da vpepli se trhli svet oprod

in rdeče preobrazil se vevšir. Četudi lije kri prav v vse sobane, saj cilj je mir, je mir, je mir!

ZLATA PRAVILA ZA SPANJE

Spanje je za človeka to, kar je za uro navijanje. Schopenhauer.

1. Vzemi spalna sredstva le na poseben ukaz.
2. Misli na to: Čista vest je rahlo podglavje.
3. Nauči se biti ob pravem času utrujen.
4. Odlodi skrb kot obleko.
5. Pogasi misli kot luč.
6. Poišči najboljšo lego pri spanju.
7. Čuvaj se nespavanja, ne nespečne moči.
8. Ne kljči spanja, na ta način ga preneha.
9. Imej spanje za navado.
10. Poskoči zjutraj z obema nogama v zbujeno življenje.

Dr. Rothe—Fr. Erben.

Vesti iz Jugoslavije

RUPAR PRIZNAL, DA JE USTRELIL SINA

(Izvirno)

Ljubljana, 13. dec. 1929.

Pred dvema dnevoma smo poročali o dogodku pri Sv. Andreju nad Škofjo Loko. Skozi okno je bil ustreljen posestnik, mladi Pavel Rupar, ko je zvečer sedel za mizo ter bral knjigo. Sum je padel na njegovega lastnega očeta, ki mu je bilo posestvo oblastveno vzeto iz rok ter dodeljeno njegovemu sinu. To radi tega, ker je oče bil sila oblasten, ker je poplaval ter tako trošil denar in posestvo ter pridelike. Oče je postal prevzikel v lastni hiši, na lastnem gruntu. — To ga je togotilo, togotilo ga je vino, in tako je prišlo tudi do suma, da je sina na Miklavžev večer ustrelil baš oče sam.

Ko so ga še istega večera orožniki zaslišavali doma, je prišel v protialojva. Zato je bil sum tem bolj utemeljen ter so ga aretirali. 67-letni Rupar je vzel aretacijo mirno na znanje, a ko so mu položili na roke verige, tedaj je začel divjati. Hotel se je odtrgati ter ubežati, ali kaj, potem pa se je vrnil na tla in ni hotel nikamor. Skoro prinesli so ga orožniki v škofojloški zapore.

Zdaj pa so ga prepeljali v Ljubljano. S potniškim avtobusom so ga pripeljali pred ljubljansko jetnišnico. Spremljevalci so obvestili stražo ob vhodu v jetnišnico, da so pripeljali starca, ki ne more sam iti in ki ima obvezano glavo. Potem so ga prenesli kar naravnost v bolnišniške celice, ki jih ima naša jetniška uprava v II. nadstropju jetnišnice. Stari Rupar ima obvezano glavo, to radi tega, ker se je sam potolkel po glavi v škofojloških zapirih.

V bolniški celici leži vedno več jetnikov. S temi se je začel kaj kmalu pogovarjati ter jim tudi zaupal, kaj ga doživlja. Povpraševal je po raznih stvareh, se informiral, kako je kaj pred sodniki. Za vsako malenkost je bil radoveden. In preiskovalnega sodnika je komaj čakal. Mogoče je na temelju dobljenih informacij že sklenil, da prizna svoje dejanje.

Naslednjega dne je ves dopoldan čakal sodnika. Okoli 2. popoldne je res prišel preiskovalni sodnik v bolniško celico, da zasliši osumljenega sinomorilca Ruparja. Ko je sodnik videl njegovo obvezano glavo, ga je vprašal: kaj mu je to? Povedal je:

"V Škofjo Loko sem se v zaporo butal ob zid", ter zaupljivo gledal v sodnika. To je verjetno Zakuji tudi poprej doma je že večkrat počenjal take stvari. Tako se je nekoč zaprl v kamro ter se začel s puškinim kopitom tolči po glavi. Vlomili so v kamro ter mu odvzeli puško, sicer bi bil res sam sebe ubil.

"Zakaj pa ste se butali, oča". ga je vprašal sodnik.

"Da bi se znebil teh sitnosti s sodiščem!" je bil kratek odgovor. Potem je globoko vzdihnil, se z vzdihom nagnil k sodniku ter mu zaupla pravo resnico in pravi vzrok, zakaj je butal z glavo ob zid, zakaj je ves potrt in skesan ter dejal:

"Sina sem ubil...". Potem je povsili oči, molčal. Sodnik je pripravil vse za zapisnik, Rudar je sedel ter čakal. Ves dogodek mu je šel tedaj še enkrat pred očmi. In je začel pripovedati...

"Ubil sem ga, ker sem bil togoten nanj. Jezilo me je, ker mi sin ni dajal vseh stvari, kakor je bilo zapisano v notarskem pismu."

In je povedal. Zdaj se še ne ve, ali je pretiral, ali je sploh lagal — ali pa je govoril resnico.

Jezilo ga je zelo, da mu sin ni hotel dati 100 kg suhega mesa, kakor je po pismu določenega zanj. Prav tako mu sin ni hotel vrniti 4000 Din, ki mu jih je bil oče posodil. Sin mu tudi ni vrnil zneska 2750 Din, ki mu jih je bil posodil za nakup svinj. I. t. d. Vse to ga je jezilo, dasi je sam bil precej petičen, tudi kot prevzikel se.

"Kako je prišlo do tega, da ste ga ubili?"

"Pred 14 dnevi smo se zadnjičkrat spili. Bil sem jezen. Misli sem si: bolj pametno je, da sina ubijem, potem mi bo vsaj tisti, ki bo podedoval, izplačal kar mi gre. Po prepiru sem odšel od doma. Šel sem v Škofjo Loko —

pil sem. Spil sem 5 četrtnik vina. To je bilo na Miklavžev večer. Potem sem se vračal domov. Med potjo sem tuhtal. Šel sem v gozd ki je krog doma. Tam sem imel skrito staro puško v nekem štoru. Puško je tamkaj sranjeval neki "ravbšic", ki pa je utonil ob povodnji v Poljanski dolini. Zato sem puško vzel za svojo. "Ravbšic" sem z njo ter jo vedno hranjeval v štoru. Tja sem stopil, vzel nabasano puško in krenil iz gozda proti domu. Pri oknu je postal ter pogledal v hišo. Videl je sina, prislone puško k ličcu, sprožil, odhitel v gozd, akrl puško v štor ter počakal do devedih. Ob devetih sem šel domov in sem se delal nevednega za vse. Nisem pa mislil da bo strel smrten."

Tako je izpovedal stari Rupar in sodnik je pisal. Rupar se je pomiril, zdaj je povedal vse. Zdaj naj stori kar hočejo. Porote ni več in Rupar bo sojen pred navadnim sodnim dvorom.

Prepričali se bodo, ali so vse izpovedbe Ruparja točne, zlasti to, da mu sin baše ni hotel plačevati, kar je očetu pripadalo. Mogoče ni mogel. Saj je oče poplaval celo na račun pridelkov in grunta.

V gozdu pa so res v nekem štoru našli staro puško s smodnikom kar so poslali v Ljubljano, da pregledajo.

Genljiva storija

Ljubljana, 18. dec. 1929.

Znano je, da je arbaka dinastija Karadjordjević prišla na prestol po umoru kralja Milana Obrenovića, katerega je umorila oficirski zarota, katere se je udeleževal tudi sedanji predsednik vlade, general Živković. Mati kralja Obrenovića še živi, dasi so nekateri mislili, da je že mrtva. Je to kraljica Natalija, ki je slovela baje za najlepšo kraljico v Evropi zadnja desetletja. Zdaj poročajo inozemski listi mično in genljivo storijo o tej kraljici, ki živi kot 71 letna starica v Parizu, kot usmiljenka samostana Notre Dame de Slon v majhni hiši pri luksemburškem parku. Živela je inkognito. Zvedeli pa so zanje o priliki nekega cestnega spora med njo in nekim kočijašem, ki je trpinčel žival, čemur se je stara kraljica uprla in očeta hlapca. Ta pa jo je naglal z bicem. Poaredovati je morala policija, ki je pri tem odkrila njen inkognito in se je tako zvedelo, da je to stara arbaka kraljica.

Seveda jo je kaj kmalu obiskal neki madžarski novinar, kateremu je potrdila, da je res kraljica Natalija, da živi že več let v Parizu pobožno življenje, hodi prihodno v cerkev, a iz prehodnih hodi v predmestja ter tamkaj podpira uboge. Spominov ne bo pisala nobenih. Reka je: "Zakaj so mi spomin? Jaz sem pozabila vse, da bom mogla vse odpustiti." Tudi je prestopila iz pravoslavne vere v rimsko-katoliško, ker sicer ne more živeti tako kot živi sedaj. Ali ni genljivo? Kraljica-samostan-obdarovanje revežev in pobožnost ter spreobrnjenje. Na stara leta je prestopila iz ene vere v drugo. Kakor v filmu. In da se je spila s kočijašem, ker je mučil žival, svojega konja?...

Genljivo, da bi se človek zjokal, če ne bi bila vse to le — storija, larifari.

Ob vsemu se optinjali in so jih prišli

Ljubljana, 18. dec. 1929.

Pred tremi dnevi, v nedeljo je doživela majhna vas Sv. Trojica strahovito razburjenje. Vasi se leži v občini Brezovice pri Domžalah. Tam je gostilnica "pri Bleku". Vanjo so vstopili krog 8. zvečer trije fantje, sedli oblastno za mizo in zahtevali, da jih gostilničar pogosti s čimer le more. Najprej so jim morali dati žganja, potem klobase in druge dobrote. Ko so se malo najedli in napili, sta dva stopila na dvorišče in se tamkaj potihem pogovarjala. Krčmarica pa ju je silala, kako sta se pogovarjala, da bodo najprej napadli krčmarja in krčmarico ter ju zvezali, nakar bodo izropali vso gostilno. Krčmarica, ki je vse to silala, je vaa preplašena skočila k sosedu Cerarju ter mu povedala, kaj se godi in kaj preti. Cerar je šel k gostilni, a sta ga tamkaj napadla dva izmed teh rokovnja-

čev in je moral Cerar bežati domov, branoč se z vilami. Doma je sklical vse domače, da so tiščali vrata, da ne bi rokovnjači vdrli v hišo. Zatem so se ti tiči vrnili v gostilno, ki je bila prazna: gostilničar in "gostilničarka" sta medtem ubežala. Rokovnjači so se spravili na posel. Najprej so padli po vinu in žganju ter popili tako velike količine, da so se temeljito opijanili ter popadali po klopih in lepo mirno zaspani. Krog 1. ponoči so se sbrali ljudje krog krčme ter so vdrli v gostilno, kjer so vse pijane rokomavke zvezali ter obvestili orožnike. Ti so v teh treh spoznali 28-letnega Jožeta Flisa, ki se je pred kratkim vrnil iz mariborske kaznilnice, kjer je predsedel 6 let radi uboja, 19-letnega Franceta Bajčuka in 23-letnega Franceta Korošca, ki imata tudi razne grehe na vesti. Prepeljali so jih v sodne zapore na Brdu.

Samo alkohol jih je zmotil in izročil oblastem v roke. Njemu se imajo zahvaliti za zamrežena okna. — Alkohol.

Smrtina nesogoda šoferja

Ljubljana, 18. dec. 1929.

V Ljubljani stanujoči šofer Keršič je od 1. decembra izgubil. Bil je uslužen zadnji čas pri avtomobilskem prometnem podjetju Košir v Vitanju v Savinjski dolini. Družina pa je stanovala še nadalje v Ljubljani. Zadnjič je nastopil službo dne 1. decembra, ko je peljal neke potnike v Velenje. Zvečer se je vračal v Vitanje. Vrnil se ni.

Druga dne so našli avtomobil v vdol tiki ob bregu Pake. Sprva niso vedeli čigav je avtomobil in so mislili, po nesreči je šofer zavil v vodo, nakar je prepuštil avto uoditi, sam pa ubežal. Ali pa je storil samomor. Kmalu pa so zvedeli, da je avto Koširjev in da ga je vodil šofer Koršič Ivan, star 34 let. Ker pa Keršič ni bilo nikjer, ker ga ni bilo v Ljubljani in se ni javil podjetniku, so začeli sumiti, da je podlegel tragični nesreči vožnje v Pako. Iskali so po vodi, v strugo pregledali, a ga niso našli. Pomagali so domačini in orožniki — zmanj je bilo.

Šele ta dni, 11. t. m. so truplo našli. Keršičovo truplo je tedaj narastala Paka tirala navzdol prece daleč. Potegnili so truplo na suho ter obvestili orožnike, orožniki pa so obvestili večeraj ljubljansko policijo.

Ljubljanska policija je obvestila Keršičovo vdovo, ki živi v Ljubljani s tremi majhnimi otroki, in s četrtem pod arcem, o dogodku mrtvega očeta. Da se je bilo zgodilo kaj hudega, je vdova slutila že ob začetku meseca, kar se moč ni javil in so vaa njena pisma prihajala nazaj za smrt je zvedela šele večeraj. In zdaj? Z otroki?

Padel z vlaka in se ubil

Ljubljana, 18. dec. 1929.

Število trgovskih potnikov raste iz dneva v dan. Človek polni maturo, ne more študirati dalje radi slabih gmotnih razmer pa se loti potništva za kako trdko, da zasluži vsaj nekaj. Trdko rabijo potnike, zaposlilo jih lahko, saj dobivajo procenote od prodanih stvari in ne morejo imeti izgube pri tem.

Mnogo je zelo mladih. Komaj 20-letni so pa morajo križem sveta ponujati izdelke te ali one tvrdke, siliti v komentare, da kupijo in si tako potnik priskrbi zase provizijo.

Vincenč Sever z Viča pri Ljubljani je star jedva 21 let, lotil se je trgovskega potništva ter prav prejšnji teden šel prvič na pot. Odrčal se je od matere na Viču ter se peljal po južni železnici proti Zidanemu mostu. Bogve kako roba je šel ponujat po svetu.

Pri Trbovlju neke pa je padel iz vlaka na tir, med vožnjo. Hudo ponesrečenega potnika so preneali v rudniško bolnico v Trbovlje, kjer so ugotovili, da ima prebito lobanjo in da ima obe nogi zlomljeni. Po treh urah trpljenja je umrl v bolnici.

Izpraševali so ga pred smrtjo, kaj se želi, pa je dejal: "Po zdravite mi mamo."

Bila je to njegova prva pot kot potnik in bila je pot v nepovratnost.

Agitacije za "Prosveto!"

PRIMORSKE NOVICE

Na letališču na Rojcah pri Gorici je pred nekaj dnevi izbruhnil požar, ki je napravil na hangarjih precej škodo. Ogenj je povzročila najbrž nerednost vajakov, ali po stari navadi so aretirali vse ljudi, ki so šli za časa požara po cesti v okolico.

Giuseppe Gogoli je bil v Bovcu občinski komisar. Poneveril je zaupani mu denar in delal občini tako škodo, da so ga morali postaviti pred sodnike. V Gorici je bila sedaj še druga razprava proti temu občinskemu predstojniku, pa je bila preložena tudi ta.

Srednješolski dijaki v Gorici so vzporedno veliko demonstracijo proti ravnatelju Trebbiju, ker je na nekem zborovanju izrekel dvom o pravem italijanskem čustvovanju gorilskih Italijanov. Dijaki so kričali in razbili s kamenjem vse šipe na gimnazijemskem poslopju. Ko so to opravili, jih je policija razgnala.

V tržaški luki je bilo meseca novembra skupnega prometa 4.677.298 kvintalov napram lanskemu novembru s 4.976.837 kvintalov. Promet je padel za 300.000 kvintalov. Promet v Benetkah izkazuje mesec za mesecem in tako tudi za november znaten narastek.

Češkoslovaški konzul J. Skarlandt v Trstu izda v kratkem zvezek pesnijski pod naslovom "Italijanski profil". Pesnik opeva Trst, Devin, Piran, Koper z Nazarijem Sauro, vojaško pokopališče v Radipulji (Sredi polja), Benetke itd.

Takaa na tuje napise (med katere se štejejo tudi slovenski) se popotniki. Doslej je bila nad normalno počestvojenja. Oblast zahteva od prizadeti, da odstranijo do konca leta tuje napise, da ne zapadajo povlačni taksi.

Rudarji upokojenci in rudarske vdove v Idriji so pravi reveži. Več upokojencev in vdov je dobivalo svoje skromne mesečne prejemke na podlagi dekreta brez pokojninskih knjižic. Sedaj jim dostavljajo knjižice ali s znatno znižano pokojnino. To je za upokojence in vdove strahen udarec. Ko se je mudil preletkomplir v Idriji, je obljubil upokojencem svojo pomoč, da se pokojnine uredijo zakonito zadovoljivo za rudarje, dobivajo pa sedaj po vrsti knjižice z znatno znižano pokojnino.

Senošče so se popolnoma izpreobrnile, odkar je propadla pivovarstva. Promet je izgubil in Senošče sličejo mirni goraki vasi. Vse se seli v Ameriko.

Stara šolska peč je zakrivila ogenj v župnišču v Dutovljah na Krašu, kjer sta bila nastanjena dva razreda ljudske šole. Poslopje je pogorelo do tal.

Ozkočirna železnica Kobarič-Cedad je v likvidaciji. Tir je prerezal najboljšje polje v Suždu. Okkodovani posetniki že dolgo časa zmanjajo na odškodnino.

Cerkiljanska mladina se vedno bolj izseljuje. Nedavno sta odšli dve skupini fantov v Belgijo, pripravljajo se na odhod še štiri skupine. Iz Zidoga pri Črnuem vrhu je odšlo v tujino zopet sedem moških fantov. Sledili jim bodo še drugi. Iz Št. Viča pri Vipavi je odšlo v Argentino že 30 domačinov. Sedaj se odpravljajo tja nekaj deklet.

Pri posojilnici v Rovinju (Cassa rurale) so razkrili primanjiljaj tri sto tisoč lir. Priznan je bil dr. Senjan, kot izvedenec pa je tudi on ugotovil, da je uvedeno sodno postopanje.

Z vseh strani vinorodne Istre se čuje enaka pritožba, da ni vinskih trgovcev, letošnja kapljica je izborna ali kam jo prodati? Cena vina je niska od 1 lire do 1 lire 20 cent. za liter. Trud in stroški za vinograde letos ne bodo plačani.

Tobačna zadruga

Durham, N. C. — Pridelovalci tobaka so prišli z akcijo za ustanovitev zadruga, da se tako odpravijo situaciji, ki so jo ustvarili tobačni podjetniki s tem, da plačujejo čimdalje nižje cene za tobak.

Tih družabnik

— Kdo pa je ta razgraj, ki tako krič v sosedni trgovini? — Trgovčev tihi družabnik.

Palata sv. Jakoba v Londonu, ki je priča važnim zgodovinskim dogodkom. V nji se bo vršila razprava o konferenci, ki se prične 31. januarja.

Presajevanje dreves in grmov

Človek v razvoju svoje civilizacije ulečuje mnogo prirodnih lepote. Tam, kjer človek razvija največjo delavnost, tam je uničevanje največje. Ta borba proti prirodnemu stanju se vrši, da si človek priskrbi prostora za svoje farme, ceste, železnice, vasi, trge in mesta. Vsi temu, da človek upičuje toliko prirodnih rastlin in dostikrat brez potrebe, vendarle ljubi senco in rasteča drevesa in si težko prizadeva, da bi zbral drevesa in grme tam, kjer jih lahko vlija v vsakdanjem življenju kot delno nadomestilo za ono, kar je uničil.

Prenašanje živih rastlin iz enega kraja v drugega v svrhu, da nadaljuje svojo rast, se zove presajevanje (transplanting). Ako se to pravilno vrši, se prenaša rastlina s vsemi koreninami vred, ne da bi se izgubile svoje dotike s pretjo, in vadi v novi kraj.

Toliko farmar kolikor mešan presajuje mnogo dreves in grmov, kajti presajevanje je najhitrejši način za okraševanje okolice in pridobivanje sadov in drugih produktov gošda.

Ali za uspešno presajevanje treba poznati načela istega. Treba izbrati primerno rastlino in čas presajevanja ni isti za vse rastline in vse pokrajine. Treba korenine primerno obvarovati in pripravljati prst.

Kdor se zanima za temeljna načela presajevanja dreves in grmov vseh vrst, bo s zanimanjem čital brošuro, ki jo je s ilustracijami izdal federalni poljedelski departament. Treba le plačati po brošuro (Farmers' Bulletin No. 1591) na U. S. Department of Agriculture, Washington, D. C. — (FLIS).

VPRAŠANJA V LJUDSKEM ŠTETJU

(Nadaljevanje s 2. strani.)

vprašan, iz katerih bo mogoče porazdeliti ljudi brez posla v one, ki navadno delajo, ali so začasno brez posla, itd.

V rubriki barve ali plemena je bila uvedena posebna skupina za "Mehikance", v katero bodo všteti val ljudje mehiškega potomstva, razun ako so odločno belokožni in razun male skupine, ki bo klasificirana med Indijance.

Tudi topot se bodo klasificirali tujerodci, ki se vedno tvorijo važen del ameriškega prebivalstva, po državi rojstva, po materinem jeziku (ki je dostikrat boljše kazalo narodnosti nego rojstna država), po letu priseljevanja v Ameriko, po ameriškem državljanstvu in po znanju angleščine. — FLIS.

Šile na ognjilo

Meri, književnik iz Marseille, je spenil sonet na mestnega slaščičarja. Ta mu v zahvalo pokloni okusen kolač. A ko ga stihotvorec použije, ogorčen opazi, da je bila slaščica nalepljena na njegove verze. "Gospod, to je nevarnost, kar počenjate s mojim umotvorom!" mu bridko očita ufašljen pevec. "Nikakor ne!" ugovarja obrtnik, "storil sem po vašem zgledu: vi ste zložili pesem na mojo torto, jaz pa torto na vašo pesem!"

Zadruga in monopoli na Švedskem

Pile Herman Stolpe iz Stockholma.

Dasi je borba zadruga sveto proti margarinakemu kartelu dovela do razpada letega, je treba vendarle smatrati dogodke v letih 1909 in 1911 kot obrambne mere zveze, ki je bila le prisiljena varovati svojo eksistenco. Pred svetovno vojno so bile njene gospodarske moči še preveč slabotne, da bi se lahko spustila v borbo proti močnim monopolom. Zveza je bila po nekaj letih tudi prisiljena, prodati tovarno, ki jo je bila kupila l. 1909, in čezar je zopet razvidno, da je bila le pod pritiskom razmer prisiljena, kupiti tovarno. Ko pa se je gospodarski položaj zboljšal, je zgradila zveza leta 1921 novo moderno tovarno za margarine. Prodnjkele te tovarne je znašala l. 1927 še 10 milijonov kg. Privatna podjetja pa niso več monopolizirala tržišča, v sveti al močne konkurence zadrug.

Radi znatnega porasta zadruga kapitala je bila zveza dovolj močna, da je prešla v napad in se znova postavila kot varuh interesov potrošalev proti truatom. Simpatija prebivalstva je bila na njeni strani; ko se je obrnila nepopredno na javnost za posojilo, je našla mnogo odziva.

Leta 1900 je zveza najela majhno posojilo in se je keanjeje v silnih zadevah pogosto obračala na javnost. 1926. je razpisala poziv na industrijsko posojilo v znesku 7.5 milijonov kron, ki je bilo v kratkem času podpisano.

Jesen 1922 je kupila zadruga zveza mila "The Kronor" v bližini Stockholma. Leta 1923, so ga preuredili in povečali, tako da je produkcijska sposobnost močno narasla. Keanjeje je dokupila zveza drugi miln. Njen vatop v to industrijsko panogo ji je omogočil, vplivati na gibanje cen, ki jih je do tedaj neomejeno diktiral kartel, ki je obsegal večino švedskih velemlinov. Švedska družba velemlinov in sorodne organizacije so izvajale monopoli in izrabljale svoj položaj, da so sicer pobijale cene sirovinam, a navijale cene moki.

Ko je zadruga zveza kupila miln, se je trudila družba velemlinov obdržati vse svoje odjemalce in v svoj položaj s politiko, ki ji je bila tedaj edino ugodna. Nacionalizirala je prodajno organizacijo in znatno znižala stroške transporta; istočasno se je trudila, obdržati iste cene kot do tedaj. Težnja, znižati cene moka in mlevalskim izdelkom sploh radi močne inozemske konkurence, so zadržali s tem, da so dosegli prepoved uvažanja inozemske moke v neomejeni količini. Kljub vsemu temu ni uspelo kartelu, vzdržati cene. To radi konkurence inozemske moke in radi konkurence onih švedskih mlinov, ki niso pripadali družbi, marveč zadrugi zvezi. Zadrugi velemlini so torej tudi v tem oziru strli navijanje cen in uspešno konkurirali s produkcijo mlinov, ki jih je imel kartel. Cena zmletega šita je padla v kratkem času od 7.50 na 4 krome. Dasi ni k temu pripomogla samo zadruga produkcija moka je vendarle v pretečni večini njena zasluga, da je švedski konzument lažje dihal.

Kongres zadruga zveze je leta 1926 enoglasno sklenil, podvzeti čim prej korake, da stre monopoli čevljarke in gumijake industrije. Leta 1911 so 4 švedske tovarne gumija ustanovile dobro organiziran kartel, ki naj bi urejeval pogoje dobave, cene in produkcijo. Določeval je ne le cene en kros marveč tudi cene en detail, kakor tudi množino, ki jo sme vsak član kartela producirati. Pod varstvom velikih carin na inozemski gumij ali je kartel ustanovil položaj, da je v detail lahko neomejeno navijal cene svoji produkciji ter bil deležen vsako leto večjega dobička. Z rusko revolucijo je prenehala tudi konkurenca ruske produkcije, in švedska gumijaka produkcija je rasla v težke milijone.

Prvi korak k izvedbi sklepa zadruga kongresa je bil poziv zadruga zveze javnosti na podpisovanje industrijskega posojila. V juniju 1926 je bil poziv objavljen, in 31. julija je kartel že znižal cene za en par moških čevljev iz gumija os 8.50 na 6.50 kron, torej za celi 2 kroni. Z vas pravico trdimo, da je to uspeh zadruga zveze in njenega boja.

Vendar so bile cene s osirom na stroške produkcije in ceno sirovin previsoke, mnogo previsoke. Zategadelj je zadruga zveza vtrajala na sklepu, prevzeti sama fabrikacijo gumijastih čevljev. Koncem 1926, si je pridobila večino delnic neke tovarne v Gislavedu. Ta fabrika se je silno razvila in na njen pritisk in radi njene konkurence je bil kartel prisiljen, znižati cene enemu paru moških čevljev na 4.90 kron.

Na vseh poljih je zadruga gibanje na Švedskem s svojo lastno produkcijo prišlo karteke in truste, da so znižali cene svojim produktom. Najboljši dokaz, da zadruga gibanje pobija navijanje cen.

Kooperativa Forbundet je pred časom kupila tovarno superforfata v bližini Stockholma. Ker doleže kmetije na Švedskem niso kazali tolikoga zanimanja za zadruga gibanje — kmetje tvorijo 40% vsega prebivalstva, a v članstvu zadrug le 20% — je lahko smatrati ta korak poleg zadruga mlinov za novo sredstvo, pridobiti tudi kmetje za zadruga gibanje.

Pred kratkim je sklenila zadruga zveza kupiti tudi tovarno žarnje, da bi pobila cene žarnic, kakor jih diktira mednarodni kartel za produkcijo žarnic. V koliko je to upravičeno smatrati za mednarodno-zadruga napad na mednarodne karteke, se še ne da izreči.

Tako sme biti švedska zadruga zveza, ki stopa v četrto desetletje svojega delovanja, ponosna na svoje uspehe, a katerimi je tako krepko zasidrala v švedsko prebivalstvo zaupanje v zadruga gibanje.

ZENITVENA PONUDBA

Vdovec star 47 let se želim seznaniti s Slovenko, dekletom ali vdovo brez otrok v starosti od 34 do 45 let. Divorsanke ne maram. Mora biti naprednega mišljenja. Jaz imam svoj dom in nekaj prihrankov in brez otrok. Živim v prijaznem kraju. Katera rešno misli, naj piše in priloži na svoj sliki, katero vrnem na željo. Tajnost jamčena. Pišite na naslov: Vdovec iz prijaznega kraja. 2657 S. Lawrence Ave., Chicago, Ill.—(Adv.)

Drama v treh dejanjih

Victor Hugo:

Is francosčine prevedel D. G.

LUKRECIA BORGIA

Gubetta. Govorite vendar vladneje! Reče se: na gospoda svetega Petra, častitega nebeskega vratarja. (Poje).

Odpi, svet Peter, daj, odpi nebeske duri pivcu ti, ki z grla polnega kriči: Oj, slava tebi, moj Gospod!

Gubetta.

Odpi jih pivcu, ki vesel prepeva ti, tako debel, da se ne ve, ko se je spel, če je to človek, ali sod.

Vsi (med trkanjem kozarcev in v smehu). Oj, slava tebi, moj Gospod!

(Velika vrata v ozadju se odpro na stečaj brez najmanjšega šuma. Videti je v prostrano, s črnim blagom prepleto sobano, katero razsvetljuje le nekoliko bakelj; čisto v ozadju velik srebrni križ. Iz sobane prihaja dolga vrata belobeleženih menihov, s čez glavo potegnenimi kapucami, tako da je videti akosi luknjice njihovih kut le oči; drže v desni roki križ, v levi bakljo, se postavijo na obeh straneh dvorane in pojejo: De profundis clamavi ad te, domine! stoječ nepremično kot kipi).

Maffio (prestrašen). Kaj naj to pomeni? Jeppo (prisiljeno se smeje). To je šala! Stavim konja proti svinji da moje ime Liveretto proti imenu Borgia, da so to naše ljubke grofice, ki so se preoblekle, da bi nas skušale in še sedaj na primer vzdignem eno teh kapuc, boste videli pod tem rožnat, nagajiv obrazek mlade žene. Glejte sem! (Smeje se privzdigne najbližje stoječemu menihu kapuco, obstane pa kot okamenjen, ko zagleda medel obraz menih, ki stoji nepremično s povešenimi očmi. Jeppo izpusti kapuco in se opoteče.) — Postaja strašno.

Maffio. Ne vem, zakaj mi v žilah zastaja kri!

Menihi (z zamolklim glasom). Conquassabit capita in terra multorum!

Jeppo. Kako strašna zanjka! Naši meči! Kje so? Ha, gospodje, kaj smo v hudilčevih krempljih?

2. PRIZOR

Prejenci. Lukrecija

Lukrecija (se prikaže črnooblečena na pragu). Ste pri meni!

Vsi (razven Gennaro, ki stoji v kotu in ki ga Lukrecija ne opazi). Lukrecija Borgia!

Lukrecija. Pred malo dnevi ste val, ki tu stojite, zmagonosno zaklicali to ime; danes v strahu z zamolklim glasom. Da, da, le glejte me s preplašenimi očmi; jaz sem, jaz sama, gospodje! Prihajam, da vam povem novico, namreč, da ste vi zastrupljeni in da nihče od vas ne bo preživel četrte ure. Ne genite se! Predsoba je polna vojakov in treba mi je samo poklicati, pa vas pohodijo s petami. Jeppo Liveretto, poišči si ušca Vitellija, ki sem ga dala zabosti v vaticanskih kletih! Ascenio Petrucci, išči si vendar svojega stričnika, ki sem ga zastrupila! Maffio Orsini, pripoveduj o meni na ferno Vitellozzo, tvoj stric te prikaže, saj veš, oni Jago d'Appiani, ki sem ga zastrupila na gostiji! Maffio Orsini, pripoveduj o meni na onem svetu svojemu bratu, gospodu de Gravi- na, katerega sem dala zadaviti v spanju! Apostolo Gagella, ti praviš, da sem dala tvojega očeta Franciška Gazello obglaviti in tvojega bratranca Alfonza Aragonskega zadaviti — poišči si ju! — Pri moji duši! V Benetkah ste mi vi napravili gostijo, v Ferrari sem vam jo jaz! Zabavo za zabavo, gospodje!

Jeppo. Kako trpko vzbujenje, Maffio!

Maffio. Mislil na boga!

Lukrecija. Ha, moji mladi prijatelji, z zadnjega karnevala! Tega niste pričakovali? Pri bogu! Zdi se vam, kot bi se hotela maščevati, kaj ne gospodje? Kaj še, kdo se tu razume na to? Mislil, da ni bil slab dovtip! — No?

Kaj pravite k temu? Radi ene ženske? (K menihom.) — Moji dragi očetje, peljite te plemiče tja v sobano, spoveste jih in porabite ta kratek čas, ki jim še preostaja, da rešite, kar se še rešiti da. — Gospodje, ki mislite, da imate dušo, porabite to priložnost. Bodite brez skrbi! Ste v dobrih rokah! Ti častiti očetje so pravi verniki iz samostana svetega Siksta, katerim je sveti oče papež dovolil, da me podpirajo pri takihle slučajih. In kot sem skrbela za vaše duše, tako bom poskrbela tudi za vašo trupla. Ozrite se tja! — (Menihom, ki stoje pred vrati v ozadju.) Stopite nekoliko v stran, dragi očetje, da bodo lahko gospodje videli. (Menihi se umaknejo; pri vratih je videti pet črnih rakev.) — Stevilo je pravo. Pet! — A! Mladiči, mesarili ste ubogi ženi srce in ste mislili, da se ne bo maščevala! Ozri se tja, Jappo, tam je tvoja krsta! Maffio, tam tvoja! Oloferno, Apostolo, Ascanio, tam vaša!

Gennaro (katerega dosedaj ni opazila, stopi korak naprej). Potrebujete še eno krsto, šesto, signora!

Lukrecija. Nebesa! Gennaro!

Gennaro. Jaz sam!

Lukrecija. Odidite vsi! Pustite naju sama!

Gubetta, naj se zgodi karkoli, naj se čuje ven karkoli, nihče ne sme vstopiti!

Gubetta. Prav! (Menihi odidejo, vodeč s seboj omahujoče in sem in tja se gibajoče plemiče. Gubetta s njimi).

3. PRIZOR

Gennaro. Lukrecija. (Dvorano razsvetljuje le dvoje slabo svetlečih svetilk. Vrata. Vrata se zapro. Gennaro in Lukrecija si gledata nekaj hipov molče v oči).

Lukrecija (zase). Gennaro je!

Petje menihov (zunaj). Nisi dominus aedificaverit domum, in vanum laborant, qui aedificant eam.

Lukrecija. Zopet ti, Gennaro! Za boga! Kako si prišel sem?

Gennaro. Slutil sem.

Lukrecija. Zg. v drugič si zastrupljen. Umri boš!

Gennaro. Če bom hotel! Imam protistrup.

Lukrecija. Ah, res! Hvala bogu!

Gennaro. Samo besedo, signora! V teh stvarih se dobro spoznate. Ali je v tej steklenički dovolj tekočine, da bi rešil prijatelja, katere so vaši menihi ravno kar vleli k grobu?

Lukrecija. Zadostuje komaj za te, Gennaro!

Gennaro. Kaj bi v tem hipu ne mogli več dobiti druge?

Lukrecija. Dala sem ti vse, kar sem imela.

Gennaro. Prav!

Lukrecija. Kaj delaš, Gennaro? Hiti vendar! Ne igraj se s tako strašnimi stvarmi! Prostrup se nikdar dovolj zgodaj ne pije. Pij vendar, za božjo voljo! Moj bog, kako nesposobno si delal! — Reši si življenje! Izpustila te bom iz palače skoz skrivnjo, le meni znana vratica. Vse bo še dobro. Noč je. Konji bodo takoj osedlani. V jutru si še izven ferrarskega okraja. Pij in potem odideva! Moraš živeti! Moraš se rešiti!

Gennaro (vzame z mize bodalo). To se pravi, da morate umreti, signora!

Lukrecija. Za boga! Kaj govoriš?

Gennaro. Pravim, da ste zastrupili teh pet plemičev, ki so moji tovariši in moji najboljši prijatelji. Pri bogu! In med njimi Maffio Orsini, pobratima in sobojnika, ki mi je pri Vicenzi rešil življenje. Pravim, da ste zakrivila hudodelstvo, zločin, da Marria in tovariše maščujem in da morate umreti.

Lukrecija. Nebo in zemlja!

Gennaro. Molite, signora in sicer hitro; sem zastrupljen in nimam časa, da bi odlašal.

Lukrecija. To je nemogoče! Gennaro — ti — umoril?

(Dalje prihajajo.)

Mate:

PISMO

Prav veseli me, da Te zanima moje "duhovite oslarije", kakor stoji tu črno na belem. O prvem sicer nisem prepričana, a drugo me preveča od nog do glave. Posebno takole popoldne, v topli sobi, ko sama sedim ob pisalniku. Po zraku se vije dim cigarete in se bori z duhovito kosila, ki so časih zelo trdovratni. Nekaj časa zasledujem to borbo in sprašujem za svet centralni organ svojega premilega obraza, nato se pa mahoma odločim in s dušo polno plemenitega zanaša, da pomagam slabšeju — prižgem drugo cigareto.

Sicer veš, da ne vdihavam in da to po ostrbi sodbi pravih tobakarjev sploh ni kajenje. Pa nič ne de: naj gre dim kot resen in nad vse važen delavec skoz pljuča, ki jihčasoma s neomajno vztrajnostjo prepoji s sajam, ali pa naj kot površen lahkotiček samo zakroži po ustih in tako zopet smukne v svobodo, vedno pride čas, ko se Ti pokadi pod nosom. Če slučajno ne čitaš, se zabavaš s tem, da zasleduješ te oblake, ki odnašajo s seboj Tvoje misli — seveda, če jih imaš

kaj v sebi. Če jih pa nimaš, boš najbrže v prijetni zavesti polnega želodca samo podzvestno gledal, kako se izgublja dim pod stropom, in kot zadovoljen človek zadremal. In prav imaš; stvarjen si za dremanje in predremal boš življenje, ki se bo zate silkovito kot žlanska cesta izgubljalo v daljavo. Sicer ti pa navadno ni dolgčas, saj imaš veliko tovarišev, ki ti s prijetnim kramljanjem krajšajo pot. To zabavo preveča tudi le ena ogromna skrb, namreč ona za slamo v sosedovem očesu. Z občudovanja vredno nežnostjo ga opozarjate nanjo in ponosni ste na to, da jo tako hitro zagledate!

Vidiš, kako Te dolgočasim, a vsega tega je kriva cigareta. Praviš, da me v družbi ne bi spoznal, kdor me pozna samo iz pisma? 'Kakor da ne bi znala šteti do peti!' Trda in okrutna je ta beseda, a na žalost ne morem iz svoje nežne kožice, ki mi jo je usoda poklonila, ko mi je odprla vrata v to lepo življenje. Nisem namreč v sorodu z onim dišnim svetopisemskim mojem, ki je, ne oziraje se na desno ne na levo, značajno in samozavestno korakal in vpil v puščavi. Vstrajen je bil, vester, govoril je in razlagal, dokazoval, prepečeval, a puš-

čava je ostala puščava in glas vpljočega je po prvem zmagonosnem poletu klavirno zamrl za kakim kaktusom. Ne, ta mož mi je tuj! Jaz potrebujem odprtega ušesa in razum, kakršen je Tvoj, potem šele lahko štejemo in ne samo do pet in dalje, ampak na razpolago Ti je vesoljna algebra nagajivosti in hudomušnosti — ali, če hočeš — duhovitosti.

Dnevne novice? Mnogo jih je in zanimivih. Pred vsem Te bo zanimalo, da je tukaj prijateljstvo jako razvito. To dokazuje slučaj gospe Motovileve, ki ji je prijateljica prinesla dobrohotno opazko njene znanke tako lepo prirojeno in zaokroženo, da je postala kar čez noč črno obrekovala. Gospa Motovileva, ki je, kakor veš, silno razburljiva, se je nato seveda povad zgrazala nad znanke in to so porabile druge prijateljice, da so ji hitro povedale, kar so imele same o njej na arcu. Seveda pa so bile to vse oficijelne izjave omenjene znanke, ki zdaj lahko tekmuje s kitajskim šrilom! Namen je do seden in sovraštvo poganja bujno listje in dišeče cvetje.

Kar se tiče naših zakonskih žena, so silno navezane na svojo drugo polovico, kadar se le ta naveliča raznih ljubeznivosti bolj-

šega dela in si noče spet priboriti prostost. V ta namen prijazno pobara, če tega ne bi bilo možno sporazumno doseči. Tedaj se pa v ženi mahoma zbudi plemenitost, se razvija, raste in jo končno popolnoma zalije: tega ne storim nikdar, čeprav vem, da avsa si bolj tuja kot Culukafer in Samojed, zakaj tega mi moja plemenita nprav ne dopušča. In posledice? Odvetniški stan se bolj in bolj množi.

Ja, skoraj bi bila pozabila! Naše dame namreč silno skrbijo gospa Svedrova, ki ima spet novo obleko, že tretja v dveh mesecih! Od kod neki, on vendar ne zasluži toliko! In ložo imajo tudi v gledališču in dr. Muholovec je pri njih kuhan in pečen! Čudno da mož nič ne reče in to tako mirno gleda. Prav za prav bi bila pa dolžnost vsakega poštenega človeka, da mu odpre oči in — zgodi se je. V današnjem časopisju lahko bereš vest, da je morala poštna uprava nastavitivovega pismonošca, ker je prvi, ki je nosil pošto k Svedrovim, omagal pod težo pisem brez podpisa in se nahaja sedaj v invalidnem domu.

In vao to ljubeznivost, prijateljstvo in plemenitost obseva ravno danes prijazno decembarsko solnce, ki je sicer ob tem času redek gost pri nas. Zvabilo me je že jutraj na viano, od koder sem občudovala naše bele velikanke, ki se, obliki a solncem, vzpenjajo tako visoko pod nebo in nimajo ničesar skupnega z meglenim mestom pod menoj....

Au, cigareta me je spekla, dim se je zgubil pod stropom.... in misli so mi pošle.

V kakšni zvezi je inteligencija z nogami?

Ploske noge ovirajo modernejega človeka, da se ne more povzpeti na najvišjo stopnjo inteligence. To ni šala, temveč najnovejša teorija zdravnikov, ki so se temeljito ukvarjali s študijem človeških nog.

Obok, ki se reže v podplat, je v posebni zavisnosti z intelektom, pravijo ti specialisti. Z napredujočo civilizacijo se ta obok pri človeku čedalje bolj napenja, obenem pa postaja bolj in bolj šibek. Pravijo, da so temu krivo kate in živčevje, ki potekajo v nogah proti hrbtenemu mozgu. Z drugimi besedami: ti živel so tisto, kar daje njim posestnikarborbenost in druge lastnosti, ki so karakteristične zanj.

Toda baš na višku civilizacije se začne slabotni obok rušiti. Ljudje s ploskimi nogami postanejo nesposobni in leni, ne glede na poklice. Zaradi tega je nujno potrebno, da se najde to ali ono sredstvo, ki bo umetno ohranilo potrebno napetost nožnih obokov.

Vse do sedaj povedano se znaten utemeljuje a pohabljenimi nogami Kitajcev. Nava, da si Kitajci lomijo stopala, se je udomačila takrat, ko je bilo nebeško cesarstvo na vrhuncu moči in slave. Najbrže so Kitajci že takrat spoznali pomen nožnih obokov, da so začeli otrokom že v rani mladosti "povijati" noge. Ko se je narod začel civilizirati, je ta običaj bolj in bolj izginal in je danes že domala pozabljen.

Noge pa niso le v zavisnosti z intelektom, temveč kažejo tudi njegove posebnosti, tisto, kar kdo ima ali nima.

Na stopalu so trije značilni deli. Prvi se razteza od pete do sredine podplata, drugi zavzema srednji del, tretji del pa prsti. Ta del je najbolj značilen in ve največ povedati o značaju posameznika. Če je n. pr. tvoj palec, ki je ključ k inteligenciji, čenormalno mero dolg (normalna mera je tretjina podplata), potem je temu primerna tudi tvoja inteligentnost, pravi teorija. S tem pa seve še ni rečeno, da si genjalen mož ali nadpovprečna ženska, zakaj predolge palce imajo mnogokrat tudi zločinci. — Seveda, ako svoje posebne sposobnosti pravilno uporabiš, utegneš še mnogo doseči. — Ne normalno kratek palec kaže majhno inteligenco. In tega nujno sledi omejenost in tuj zvezani nedostatk in nevarnosti. Palec, ki je vobče prevelik, tedaj predolg in preširok, pomeni pri šenskah izrazito sebičnost, pri možkih pa primitivne instinkte. Skratka: bojmo se prevelikih palcev surove oblike!

Vse to je samo drobce tistega, kar vedo povedati noge. Pri na-

tančnejšem motrenju lahko odkrijejo tudi starost posameznika in razodenejo, kako dolgo bo živel.

Nekateri zdravniki so opazili, da se na nohtih prstov na nogah tvorijo kolobarji, ki se zgneteje tesno drug k drugemu in tvorijo bel arp pri korenu nohta. Potem so dognali, da se lega teh obrokov spreminja s starostjo, pa so si dejali, da morajo tudi ti kolobarčki nekaj pomeniti.

Do desetega leta se naredi po en kolobarček na leto, od tega časa naprej pa se množe hitreje, a obenem izgubljajo barvo, tako da ostanejo pozneje očitni samo obročki mladostne dobe. Po dvajsetem letu kolobarčki sicer še rastejo, viden pa ostane samo vsak tretji in pri popolnoma do- rašenem človeku je moči opaziti ti med vsako vidno črto še pet mikroskopično tenkih, ki pa niso vidne s prostim očesom.

To so znatno dognana dejstva in nogogledu (pedologiji) iz njih ni moči samo razbrati natančne starosti pacijenta in mu povedati, kdaj bo popolnoma dozorel, marveč tudi proročati bodočnost in mu povedati, kako dolgo bo živel. Zrelost — tako sklepa nogogled — doseže človek med 21. in 31. letom. Zrel postane človek takrat, ko se razvije zadnja in med petih mikroskopično tenkih črtic med vidnimi kolobarji nohtov.

Ta teorija pa tudi trdi, da bi človek potreboval do zrelosti petkrat delj časa, ako bi bili življenjski pogoji takšni, kakor jih zahteva znanost. Dandanes pa je človek povsem suženj bakterij, ki opravljajo na njem svoje razdiralno delo in ga predčasno spravijo v grob. Po teoriji bi moral človek v najneugodnejšem slučaju živeti vsaj 110 let.

Proučevanje nohtov pa ni glavna naloga pedologistov, ki proročujejo, da bo v nekaj letih postala profilaksa obvezna za vse stroke, prav tako, kakor je bilo pri Kitajcih v starih časih povezo- vanje nog civilizatorična: Conditio sine qua non. O Evropi se lahko mirno trdi, da se že bliža vrhuncu svoje kulture in civilizacije. In ploskonogost — tako trdijo pedologisti — se bo jela kmalu smatrati za veliko nevarnost, v kateri se zrcali propadanje živčevja, kar je treba za vsako ceno preprečiti.

Prav sedaj se opaža v naši civilizaciji neki retrogradni pojav: namreč jazzband! Ta godba se je prav za prav rodila iz džungelske romantike, in tja vodi tudi plešalec. Njen učinek na noge je takšen, da sili kosti nazaj k oblikam, kakršne poznamo iz pradedov človeštva, oblike, ki so bile idealne, a so s poduševljenjem človeštva počasi degenerirale. Prav tako, kakor odkriva noga zrelost posameznega človeka, odkriva tudi zrelost vsega plemena. Ako se bo človeštvo še naprej razvijalo v sedanji smeri, potem bodo kmalu prevladovalle same šepaste noge, to

se pravi živalake noge, od katerih tudi do nekake živalake inteligence ni več daleč.

Mogoče pa se bodo tako zvani inteligentni oboki na nogah še bolj napeli in obenem postali še šibkejši, kar bi pomenilo nekakšno moralčno evolucijo, ki bi prinesla velikih pridobitev na duševnem polju. Na vsak način pa pomeni šibkost veliko nevarnost in mirno se lahko trdi, da je narod ali pleme samo tako jak, moško in odporno, kakor oni ozki oboki v stopalih.

RAZNO

(Po razpravi dr. D. Cartzra.)

Ovce ne potrebujejo vode. Zanimiv poskus z ovcami je napravila živinorejska farma Graaf Reineth južno-afriške vlade. Pred tremi leti je ravnateljstvo živinorejske postaje postavilo preko 800 ovac v sosednji pokrajini, ki je popolnoma brez rek, potokov, izvirkov in mlak. Ovce so bile v tej brezvodni puščavi več kakor tri leta, pa niso poginile. Hranile so se samo s oljnatimi tropinami in s sušnimi travami, ki so jih našli v tleh. Pri tem pa ni meso čisto nič izgubilo na svojem okusu in tudi volna ne na svoji kakovosti. Na temelju tel izkustev bo živinorejska postaja napravila pašnike za ovce v vseh suhih krajih, ki so jih ljudje doslej smatrali za živinorejo neprimerne.

Odkritje Amerike.—Prof. Romulo Carbia, poročnik Razon v Buenos Airesu, je na vseučilišču v La Plati predaval o sleparstvu v podatkih glede odkritja Novoga sveta. Tako glede pisma iz l. 1498., ki začenja pripoved o tretjem Kolumbovem potovanju. Enako glede besedila v "Knjigi prerokovanj" iz l. 1501. Tu je potrjen uvod v ladijski dnevnik o prvem potovanju ter admiralov životopis, ki se pripisuje njegovevemu sinu, kakor tudi vse dotične listine. R. Carbia je izjavil, da je prišel do tega prepričanja po 17 letih raziskav, pri katerih je uporabljal najstrožji način nadziranja. Po njegovem mnenju je te prevare zagrožil fra Bartolomeo de Las Casas, hoteč ugovarjati svojemu protivniku, Gonzalu Fernandezu Ovi- viedu. Ta je l. 1635. odrekel Kolumbu prvenstvo v odkritju. Hkrati je postavil Las Casasov sloves v slabo luč.

Profesorka

Čujte, zakaj imate zavojljan robec?

Žena mi je napravila voz, da bi ne pozabil oddati njenega pisma na pošto.

— In ste ga oddali?

— Ne, pozabila mi ga je dati.

PAINFUL CORNS

Loosen—Lift Out

A little known Japanese herb, the discovery of an eminent German scientist (Dr. Sticker) instantly soothes the corn, callous or wart, then loosens it so that shortly you can lift it right out. This new discovery called "Corn Fly" excites the white blood corpuscles to action and granulates the corn at its root so that it drops out and leaves no trace of scar or soreness.

You will also find "Corn Fly Foot Bath Powder" a boon for sore, tired or perspiring feet.

"Corn Fly" for corns, 35c. "Corn Fly Foot Bath Powder" 25c, and "Corn Fly Bunion Remedy" 50c, (all three—\$1.10 value—for \$1.00), are sold under a positive money-back guarantee by Hi-Gene Co., Newark, N. J., or local druggist.

Fena-mint
The Laxative
You Chew
Like Gum

No Taste
But the Mint

At Drugstore—19c, 29c

Pinaud's
Eau de Quinine

—the world's most famous hair tonic

Checks dandruff
—keeps hair thick and strong

At your favorite store or see this advertisement cut out and mail to Pinaud, Dept. M, 210 West 21st St., New York, for free sample

Zonite
For pyorrhea

For prevention against gum infection, use Zonite, the new powerful antiseptic. Also guards against colds, coughs and more serious diseases of nose and throat.

All ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kalendarja, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J.
DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerne, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA